

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

CONCEPT 5 juni!!!

Datum
Betreft Voortgangsbrief Jeugd

Bezoekadres
Parascoopplein 5
2511 VX Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Kenmerk

Uw brief

Bijlage(n)

Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de datum
en het kenmerk van deze
brief.

Geachte voorzitter,

Ter voorbereiding op het Algemeen Overleg Jeugd van 23 juni a.s. informeren wij u met deze brief over de voortgang van de acties om de zorg voor jeugd te verbeteren. De vierde voortgangsrapportage van het programma Zorg voor de Jeugd – opgesteld door de stuurgroep bestaande uit vertegenwoordigers van Rijk, gemeenten, aanbieders, professionals en cliënten - ontvangt u bijgevoegd. De rapportage laat zien dat de jeugdzorg, stap voor stap verbetert.

De getroffen coronamaatregelen hebben veel impact op het 'normale' leven van kinderen, jongeren en ouders. De afgelopen maanden hebben betrokken partijen - (pleeg)ouders, professionals, aanbieders, scholen, kinderopvang, gemeenten en Rijk – zich enorm ingespannen om de gevolgen van het coronavirus voor de jeugd zo goed mogelijk op te vangen. Gelukkig bieden de versoepelingsmaatregelen vanaf 11 mei jl. meer ruimte om het normale leven weer op te pakken. Het kabinet wil bij de route naar herstel de creativiteit en de initiatieven van kinderen en jongeren graag benutten. Bijzondere aandacht is nodig voor de effecten van COVID-19 op kwetsbare groepen.

Bij brief 'Perspectief voor de Jeugd' van 20 maart 2020 hebben wij uw Kamer geïnformeerd over onze voorstellen om de organisatie van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdclassering te verbeteren.¹ Met onze voorstellen willen wij de kwaliteit en continuïteit van de zorg aan kinderen met complexe problemen en specialistische- en levensbrede vraagstukken beter borgen. Hiertoe is nodig:

- a) Meer ruimte voor het collectief van gemeenten om regionaal te kunnen sturen op de ontwikkeling van het jeugdhulplandschap (de transformatie).
- b) Verhogen van de kwaliteit en continuïteit van het aanbod door het stellen van (nadere) eisen aan intern toezicht, transparante bedrijfsvoering en openbare jaarverantwoording.
- c) Versterken van het inzicht in en het toezicht op de zorg voor jeugd en meer mogelijkheid om in te kunnen grijpen als zorgcontinuïteit in geding komt.
- d) De jeugdbescherming vereenvoudigen om kinderen en gezinnen eerder en beter te helpen.

¹ Perspectief voor de Jeugd, 20 maart 2020: TK 31 836, nr. 723

Door onze voorstellen ontstaat meer rust en stabiliteit in het jeugdhulplandschap en zullen onnodige uitvoeringslasten afnemen. Ter
 Kenmerk
 Check passage eerdere brief.
 voorbereiding op het AO van 23 juni informeren wij u met deze brief over de stand van zaken.

Hoofdpunten van deze brief:

- In paragraaf 1 gaan we in op de maatregelen om het normale leven van kinderen, jongeren en gezinnen in tijden van corona te hervatten.
- In paragraaf 2 informeren wij u over de voortgang van het programma Zorg voor de Jeugd en de meest recente cijfers van het CBS (halfjaarcijfers 2019).
- In paragraaf 3 gaan we in op de stand van zaken rond versterken regionale samenwerking, toegang tot jeugdhulp, goed bestuur van aanbieders en toezicht door de Jeugdautoriteit.
- Paragraaf 4 ziet op de stand van de vereenvoudiging jeugdbescherming, de verbeteraanpak op korte termijn en terugdringen wachtlijsten Raad voor de Kinderbescherming.
- Paragraaf 5 gaat in op financiële aspecten. Gemeenten ontvangen van het Rijk een bovenop de reguliere middelen een voorschot van € 144 miljoen om de zorg vanuit het sociaal domein tijdens de coronamaatregelen te kunnen continueren. Het toegezegde onderzoek naar het structureel benodigde budget voor jeugdzorg is dit voorjaar van start gegaan.
- Paragraaf 6 gaat in op de uitvoering van moties en toezeggingen en een aantal (nadere) onderzoeken.

1. Gevolgen COVID-19 voor jeugd, jeugdhulp en jeugdbescherming

Algemeen

De getroffen maatregelen om COVID-19 te beteugelen hadden en hebben grote impact op het 'normale' leven van kinderen, jongeren en ouders. Kinderen en jongeren hebben lange tijd niet naar school kunnen gaan, konden niet afspreken met vrienden en vriendinnen, werden beperkt in hun mogelijkheid om te sporten en bewegen en zagen in veel gevallen inkomsten uit hun bijbaan teruglopen of zelf volledig verdwijnen. Voor veel ouders, en zeker alleenstaande ouders, was het een uitdaging hun kinderen thuis op te vangen en te begeleiden met hun huiswerk in combinatie met thuiswerken.

De Zorg voor de Jeugd stuurgroep partners hebben, samen met kennisinstellingen en andere partijen in het jeugddomein, de afgelopen periode intensief samengewerkt om oplossingen te vinden en de continuïteit van hulp, zorg, ondersteuning en begeleiding aan gezinnen zo goed mogelijk te borgen en de schade te beperken. De website van het NJO (www.njo.nl/coronavirus) is door de partijen gezamenlijk ingericht als de centrale pagina die jeugdigen, ouders en professionals voorziet van heldere, betrouwbare en eenduidige informatie over het omgaan met de gevolgen van het coronavirus. Ook is er een [gezamenlijke visie](#) opgesteld over hoe kinderen zich zo gezond, veilig en kansrijk mogelijk blijven ontwikkelen in een 1,5 meter samenleving en hun opvoeders daarbij gesteund worden. *Tedereen* die betrokken is bij de ontwikkeling en begeleiding van kinderen (zowel in domein van zorg, kinderopvang, onderwijs) is opgeroepen vanuit deze visie te handelen. In *samenpraak* met vertegenwoordigende organisaties voor mensen met een

beperking, is een COVID-19 strategie ontwikkeld voor mensen met een beperking of chronische ziekte. Kenmerk

Kort na de invoering van de maatregelen zijn afspraken gemaakt met gemeenten en scholen dat er begeleiding is voor alle kinderen in een kwetsbare positie. Leraren krijgen via de nieuwe website www.weeraanwezigschool.nl/ handvatten om deelname van leerlingen te stimuleren. Het kabinet heeft kinderen en jongeren, met inachtneming van de nodige voorzorgsmaatregelen, de mogelijkheid gegeven om buiten te bewegen en te sporten. Samen met de opening van de basisscholen en kinderopvang vanaf 11 mei jl. heeft dit kinderen, jongeren en ouders de nodige 'lucht' gegeven. Verder zijn er met gemeenten afspraken gemaakt over de financiering van de zorg (zie paragraaf 5 van deze brief).

Benutten van creativiteit en initiatieven van kinderen en jongeren

Overal in het land zien we dat gemeenten, maatschappelijke organisaties en mensen zelf initiatief nemen en projecten opstarten om gezinnen zo goed mogelijk te ondersteunen in deze tijd, zoals bijvoorbeeld het maatjes onderwijs in Den Haag, waarbij maatjes ondersteunende studiebegeleiding bieden aan leerlingen in het voortgezet onderwijs, of de vele maatschappelijke initiatieven die zich richten op het ondersteunen van gezinnen door bijvoorbeeld boodschappen te doen of kinderen tijdelijk op te vangen. Het kabinet vindt het belangrijk om bij de route naar herstel de creativiteit en de initiatieven van kinderen en jongeren te benutten. De Minister-President heeft kinderen en jongeren op 19 mei jl. uitgedaagd om actief mee te denken. Op deze oproep zijn veel positieve reacties gekomen. Kinderen en jongeren zijn inmiddels op alle niveaus - op school, in de wijk, in de gemeente en op nationaal niveau (Nationale Jeugdraad) - betrokken. **PM** nog aanvullen acties Nij, programma jongeren en democratie ed.

Sociale impact kwetsbare groepen

Voor kinderen en gezinnen die het ook voor de coronacrisis al moeilijk hadden is de druk hoog, zoals het advies van de Tijdelijk Werkgroep Sociale Impact van het coronavirus laat zien.² Deze werkgroep belicht vanuit lokale kennis en ervaringsdeskundigheid en wetenschappelijke inzichten drie inzichten die van belang zijn bij de verdere besluitvorming over de routekaart naar herstel:

- 1) De ontferming over bestaande en nieuwe kwetsbare groepen;
- 2) Het versterken van de samenwerking tussen overheden en lokale coalities;
- 3) Het geven van regie over eigen leven aan alle burgers en met name aan jongeren.

Het kabinet en gemeenten hebben het advies aangegegrepen om gezamenlijk versnelling aan te brengen op vijf thema's: (1) *multiprobleem-huishoudens*, (2) *kwetsbare jongeren (16-27 jaar)*, (3) *meer regie geven aan jongeren*, (4) *schulden- en armoedeproblematiek*, en (5) *Nederland werkt/leert door (ook tijdens de coronacrisis)*. Samen met gemeenten, SZW, OCW, BZK en JertV wordt hier de komende periode concreet invulling aan gegeven. Het kabinet komt nog voor de zomer met een aanpak hoe op bovengenoemde thema's te versnellen.

Opvoeden en omgaan met spanningen in gezinnen

² <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/college/burgemeester/persberichten/coronacrisis-leidt-sociale-problemen/>

Het Nederlands Jeugdinstuut heeft praktische tips gedeeld over opvoeden, vrijetijdsactiviteiten met kinderen en het omgaan met spanningen binnen een gezin in tijden van corona³. Er is een nieuwe campagne gestart tegen huiselijk geweld en op de website [Ikdoelsttegenhuiselijkgeweld.nl](https://www.nji.nl/coronavirus/ouders/dagelijks-leven/Wat-als-spanningen-thuis-opkopen-door-coronavirus-ouders) zijn concrete tips en adviezen aangeboden. Het codewoord 'masker 19' is ingevoerd waarmee slachtoffers van huiselijk geweld bij apotheken melding kunnen doen. Ook is op verschillende plekken in het land de online bereikbaarheid van Veilig Thuis verbeterd door een chatfunctie in te voeren, aangezien slachtoffers van huiselijk geweld niet altijd in staat zijn om zelf te bellen naar Veilig Thuis.

Kenmerk

Gevolgen voor jeugdhulp

Kinderen, jongeren en (pleeg)ouders hebben te maken gehad met aanpassingen van bezoeksregelingen en professionals moeten anders te werk gaan om hun eigen gezondheid en die van kinderen en jongeren te beschermen. Kinderen, jongeren, (pleeg)ouders, professionals, instellingen en gemeenten hebben samen met kennisinstellingen en andere partijen in het jeugddomein, intensief samengewerkt om oplossingen te vinden voor de problemen waar ze op stuiten en de continuïteit van hulp, zorg, ondersteuning en begeleiding aan gezinnen zo goed mogelijk te borgen. Om besmettingen te voorkomen zijn bezoeksregelingen aangepast en zijn protocollen ontwikkeld zodat jeugdprofessionals veilig kunnen werken en kinderen/cliënten veilig de benodigde zorg kunnen krijgen. De tweede corona-quickscan van de Jeugdautoriteit⁴ laat zien dat eind mei 2020 de meeste aanbieders de gevolgen van de coronacrisis beter onder controle hebben dan direct na de uitbraak in maart. Toen was de financiële regeling tussen Rijk en VNG over continuïteit van zorg, die recent is verlengd tot 1 juli (zie paragraaf 4 van deze brief), bij de meeste aanbieders nog niet bekend. Bovendien zaten instellingen toen nog midden in de omslag naar de nieuwe werkwijze. Tegelijkertijd zijn er ook nu nog zorgen en knelpunten. De Jeugdautoriteit neemt contact op met instellingen waarbij de financiële risico's relatief hoog zijn om te kijken of er enigerlei vorm van ondersteuning nodig is.

Gevolgen voor jeugdbescherming

De professionals die uitvoering geven aan de jeugdbescherming spannen zich enorm in om onder de huidige omstandigheden te signaleren en beschikbaar te zijn voor kwetsbare gezinnen. Door hun flexibiliteit en creativiteit slagen zij er goed in zicht te houden op de veiligheid van jeugdigen. De instroom is bij zowel de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) als de Gecertificeerde Instellingen (GI's) redelijk stabiel gebleven ten opzichte van de periode voor de intelligente lockdown. Bij de GI's was alleen in de eerste weken na de lockdown een daling zichtbaar in de instroom, maar deze is weer bijgetrokken. Aanvankelijk vond alleen in crisissituaties, bijvoorbeeld een uithuisplaatsing, face to face contact plaats met gezinnen. Maar met de versoepeling van de maatregelen bewegen GI en RvdK zich in de uitvoering steeds meer richting het nieuwe normaal. Dat betekent dat jeugdzorgwerkers weer meer op huisbezoek gaan bij gezinnen en er meer ruimte komt voor het nakomen van omgangsregelingen. Hierbij wordt het afwegingskader face to face contact van het NJI gehanteerd.

PM Iets over toekomst/komende periode: belangrijk dat de hulp weer verder opstart... vakantie.. **PM** OMT-advies zomerkampen

³ <https://www.nji.nl/coronavirus/ouders/dagelijks-leven/Wat-als-spanningen-thuis-opkopen-door-coronavirus-ouders>

⁴ **PM** link

2. Vierde Voortgangsrapportage Programma Zorg voor de Jeugd

Kenmerk

Het Programma Zorg voor de Jeugd is nu halverwege haar looptijd. De afgelopen zes maanden hebben alle betrokken partijen hard gewerkt aan de implementatie van de acties. Er zijn concrete resultaten gerealiseerd op de ondersteuning aan (wijk)teams, terugdringen van vermijdbare administratieve lasten, de mogelijkheden om als jongere langer in een gezinshuis te verblijven en het leren van complexe casuïstiek. Ook is in opdracht van Jeugdzorg Nederland onderzoek gedaan naar de randvoorwaarden waaronder gedwongen afzonderen duurzaam terug kan worden gebracht⁴. Een ander voorbeeld is de landelijke schrapweek die van 10 t/m 14 februari 2020 heeft plaatsgevonden en onder andere heeft opgeleverd dat partijen in de Jeugd- en opvoedhulp een onderhandelaarsakkoord hebben om te stoppen met vermijdbaar tijdschrijven. Voor een overzicht van de acties en bijbehorende resultaten verwijzen wij u graag naar de bijgevoegde voortgangsrapportage.

De praktijk voor kinderen, jongeren, (pleeg)ouders, professionals, jeugdhulpverleners en gemeenten verbetert stapje voor stapje, maar er is nog veel werk te verrichten. In de bijgevoegde rapportage leest u welke acties de komende tijd vanuit het programma Zorg voor de Jeugd worden ingezet om hier verandering in aan te brengen. Ook in de tweede helft van de uitvoering van het programma blijven we inzetten op het verbeteren van de praktijk. De acties van het programma Zorg voor de Jeugd dragen mede bij aan de opvolging van de aanbevelingen van de commissie de Winter.

COVID-19 heeft ook impact op de uitvoering van het programma. De betrokken partijen hebben hun focus moeten verschuiven naar de gezondheid van kinderen, jongeren, (pleeg)ouders en professionals. Sommige bijeenkomsten in het kader van het programma zijn niet doorggegaan en de betrokken partijen hebben veel tijd gestoken in het omgaan met de gevolgen van de coronamaatregelen. We zien echter bij alle partijen een grote bereidheid om ook in deze periode door te gaan met het uitvoeren van het programma en de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdclassering merkbaar en meetbaar beter te maken. In de komende maanden zullen wij beter zicht krijgen op de gevolgen van corona voor het programma.

Voorlopige cijfers jeugdhulpgebruik 2019

Bij deze brief treft u tevens de voorlopige CBS cijfers⁵ over het jeugdhulpgebruik van 2019 aan. Het volgende valt op uit deze cijfers:

- Meer jongeren ontvangen jeugdhulp: In 2019 kregen bijna 424 duizend jongeren jeugdhulp in natura. In dezelfde periode van 2018 waren dit er bijna 411 duizend, een stijging van 3,2%.
- Vooral jeugdhulp zonder verblijf stijgt. De stijging betreft voornamelijk jeugdhulp zonder verblijf (+3,3%). Bijna 405 duizend kinderen ontvangen een vorm van jeugdhulp zonder verblijf. Hierbij is jeugdhulp op locatie van de aanbieder de meest voorkomende vorm van jeugdhulp. Verder is de daling van de hulp geleverd door wijk- en buurtteam met 3,5% opvallend.

⁴ <https://www.jeugdzorgnederland.nl/wp-content/uploads/2019/06/20190531-AWBI-8-Laat-Je-Niet-Alleen-Eindsrapportage.pdf>

⁵ CBS stelt deze jaarcijfers in het najaar definitief vast o.b.v. later aangeleverde data van jeugdhulpverleners. Ervaring leert dat cijfers ongeveer 1-2% hoger uitvallen.

- Jeugdhulp met verblijf neemt licht toe, grote variatie in leeftidsgroepen: Het aantal jongeren dat jeugdhulp met verblijf ontvangt is na een flinke daling in 2018 weer licht gestegen in 2019 (+0,5%). Deze stijging is in zijn geheel te verklaren door de groep jongeren die na hun 18de verjaardag een vorm van verlengde jeugdhulp heeft ontvangen (+35%). Bij de groep kinderen 0-18 jaar is het jeugdhulp met verblijf licht afgenomen (-0,9%). Deze afname van jeugdhulp met verblijf (0-18 jaar) zien we terug in de dalende trend in uithuisplaatsingen bij ondertoelichtstelling (OTS), van 29% in 2018 naar 27% in 2019.
 - Minder nieuwe jeugdhulptrajecten gestart: Opvallend is dat het aantal gestarte trajecten in 2019 ten opzichte van 2018 is gedaald met 54.230. Het aantal verwijzingen van huisartsen, wijkteams en andere verwijzers vallen in 2019 ook allemaal lager uit.
 - Trajectduur jeugdhulp neemt toe: De trajectduur van jeugdhulp neemt met gemiddeld 65 dagen toe tussen 2016 en 2019. De grootste stijging (2016-2019) zien we bij ambulante jeugdhulp geleverd door het buurt- of wijkteam (125 dagen) en bij ambulante jeugdhulp op locatie aanbieder (73 dagen). In 2019 worden jongeren 28 dagen langer behandeld dan in 2018. Deze ontwikkelingen worden komend half jaar nader onderzocht.
 - Meer jongeren in de jeugdbescherming: Het aantal jongeren in de jeugdbescherming is toegenomen van 40.060 in 2018 naar 41.080 in 2019.
 - Minder jongeren in de jeugdreclassering: Het aantal jongeren in de jeugdreclassering is wederom gedaald, van 9.385 in 2018 naar 9.110 in 2019.
- In de monitor van het programma Zorg voor de Jeugd wordt nadere duiding gegeven aan deze cijfers vernijkt met andere databronnen. Bijgevoegd vindt u – zoals eerder toegezegd – hoe we de stuurinformatie aan het verbeteren zijn.

PM cijfers jeugdbescherming

3. Perspectief voor de Jeugd: stand van zaken

Om kwalitatief goede zorg voor jeugdigen⁷ te kunnen leveren moet de organisatorische en wettelijke basis van het jeugdstelsel op orde zijn. Vijf jaar na de inwerkingtreding van de Jeugdwet is in de uitvoeringspraktijk een aantal structurele knelpunten zichtbaar die aanpassingen van het wettelijk kader vereisen. De belangrijkste knelpunten zijn:

- het lukt gemeenten en aanbieders onvoldoende om regie en samenhang in het zorglandschap te organiseren;
- bepaalde specialistische functies en voorzieningen komen onder te druk te staan waardoor de continuïteit van zorg onvoldoende geborgd is;
- de kwaliteit van de jeugdhulp en de jeugdbescherming staat onder druk.

De voorstellen in onze brief 'Perspectief voor de Jeugd' van 20 maart jl. hebben als doel de kwaliteit en continuïteit van de zorg aan kinderen met complexe problemen en specialistische- en levensbrede vraagstukken beter te borgen.

We beogen met de voorgestelde aanpassingen van het wettelijk kader:

- meer mogelijkheden voor het collectief van gemeenten om te kunnen sturen op de ontwikkeling van het jeugdzorglandschap door versterking van het opdrachtgeverschap en concretisering van de regionale samenwerking;

⁷ Onder 'zorg voor jeugdigen' verstaan we de jeugdhulp, kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering

- jeugdhulpaanbieders versterken hun opdrachtnemer- en werkgeverschap en goed bestuur door het stellen van (nadere) eisen aan intern toezicht, transparante bedrijfsvoering en openbare jaarverantwoording;
- inzicht te krijgen in en toezicht mogelijk te maken op de ordening en ontwikkeling van het zorglandschap.

Kenmerk

Hierdoor ontstaat meer rust en stabiliteit in de samenwerking, borgen we de continuïteit van zorg, voorkomen we schokken in het zorglandschap en verbetert de organisatie van de zorg voor jeugd. Bovendien verminderen we hierdoor de uitvoeringslasten.

In onze brief van 20 maart jl. hebben we de voorgenomen aanpassingen van het wettelijk kader op hoofdlijnen beschreven. We zijn over de verdere uitwerking intensief in gesprek met onder andere gemeenten, jeugdhulpaanbieders, cliëntvertegenwoordigers en professionals. In deze gesprekken komen verschillende standpunten naar voren. Een deel van de gemeenten wil dat de wetsaanpassingen voldoende ontwikkelruimte laten aan gemeenten. De voorstellen mogen de voorlopers niet belemmeren en zij benadrukken de sociaal domein brede aanpak. Andere gemeenten zien dat de voorstellen duidelijke kaders bieden voor de samenwerking. Aanbieders vragen om een stevig wettelijk kader dat hen helpt omgaan met de diversiteit aan verschillende contracteisen en richting geeft aan de gewenste ontwikkeling van het aanbod. Doel van onze voorstellen is een gelijkwaardig speelveld te creëren waarin gemeenten en aanbieders met elkaar jeugdigen met een probleem zo goed mogelijk kunnen ondersteunen. Gemeenten delen deze analyse en hebben hiertoe gezamenlijk een Norm van Opdrachtgeverschap opgesteld, zie paragraaf 3.3.

3.1 Gemeenten verstevigen hun opdrachtgeverschap door regionale samenwerking

Zoals in onze brieven van 7 november 2019 en 20 maart 2020 beschreven is er een noodzaak om tot duurzame, niet-vrijblijvende samenwerking te komen tussen gemeenten met het oog op borging van specialistische (zorg)functies, vermindering van bureaucratie en de nodige transformatie 'naar zo thuis mogelijk' van het zorglandschap. Gegeven de eerder beschreven knelpunten acht het kabinet het gewenst om nadere eisen te stellen aan de samenwerking tussen gemeenten. Aanpassing van de Jeugdwet is nodig om een effectieve samenwerking van gemeenten te ondersteunen.

Gemeenten hebben met betrekking tot regionale samenwerking verschillende behoeften, afhankelijk van hun grootte en positie in de regio. Een kleinere gemeente heeft meer belang bij de samenwerking in regionaal verband dan een gemeente die zelfstandig voldoende schaalgroottes heeft om specialistische jeugdhulp te kunnen organiseren. Aanbieders zoeken naar een optimale verhouding tussen het bieden van lokaal maatwerk en het efficiënt organiseren van hun aanbod. Er is een gezamenlijk inzicht en overzicht nodig in het zorglandschap zodat aanbieders hun jeugdhulp optimaal kunnen aanbieden en aanpassen naar de gewenste transformatie.

De bestaande jeugdhulpregio's zijn verschillend in omvang en samenstelling. We zien in de praktijk dat gemeenten mooie resultaten bereiken door de sociaal domein brede aanpak die zij op lokaal niveau vormgeven. We willen met onze voorstellen zoveel mogelijk recht doen aan het kunnen bieden van lokaal maatwerk, sociaal domein breed, waarbij de leefwereld van het kind of de jongere centraal staat. We willen versterken waar het goed gaat en ondersteunen waar nodig. Er moet voldoende ontwikkelruimte blijven bestaan voor gemeenten. Er is

echter een aantal punten waarop samenwerking binnen een regio noodzakelijk is. Het voorgenomen wetsvoorstel voorziet in het volgende: Kenmerk

- *Gemeenten in een jeugdhulpregio stellen (aanvullend op hun lokale beleid) een regiovisie op waarin de gewenste ontwikkeling van het zorglandschap is beschreven.*

Deze visie is zodanig concreet dat ze vertaald kan worden naar de (regionale) organisatie van de benodigde zorg voor jeugdigen.

- *Gemeenten in een regio organiseren gezamenlijk kinderbeschermingsmaatregelen, jeugdclassering en bij of krachtens amvb te bepalen vormen van jeugdhulp. In de amvb staat tevens over welk van deze vormen bovenregionaal afgestemd dient te worden.*

Het doel van de regionale samenwerking is het organiseren van de zorg voor jeugdigen die de schaal van een individuele gemeente te boven gaat.

Bovendien nemen uitvoeringslasten af, wanneer aanbieders en gecertificeerde instellingen eenduidige afspraken per regio hebben. Wij zijn met gemeenten en aanbieders in gesprek over de jeugdhulpfuncties die in ieder geval regionaal georganiseerd moeten worden. Het gaat om de beschikbaarheid van kinderbeschermingsmaatregelen, jeugdclassering en specialistische en/of weinig voorkomende jeugdhulp en specialistische verblijfsfuncties.⁴ Het gaat daarnaast om vormen van jeugdhulp waarbij er een bepaalde schaal nodig is om de kwaliteit en/of beschikbaarheid te garanderen, te weten pleegzorg, gezinsvervangend verblijf en jeugdhulp. In het kader van een urgente crisissituatie. In de op te stellen AMvB wordt een zo duidelijk mogelijke definitie gehanteerd, gebruik makend van eerdere inventarisaties en een op te stellen afwegingskader. De beschrijving moet voldoende ruimte blijven bieden voor de transformatie.

Bovengenoemde vormen van zorg voor jeugdigen dienen regionaal georganiseerd te worden. Dit betekent dat ze regionaal worden ingekocht (door de Jeugdhulpregio) en dat de verantwoording plaatsvindt op een eenduidige manier per product/aanbieder. De Jeugdhulpregio zal hierover vervolgens verantwoording afleggen aan de gemeenten in de regio voor wie zij werkt. De manier waarop ze dat gezamenlijk organiseren en inkopen, leggen ze vast in de regiovisie. De regionaal georganiseerde zorg voor jeugdigen moet altijd passen en aansluiten bij de lokale situatie, in afstemming met het lokale veld sociaal domein breed.

- *Gemeenten treffen voor bovenstaande taken een gemeenschappelijke regeling als bedoeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr).*

Een goed georganiseerde regio is essentieel voor de uitvoering van de regiovisie. Een stabiele regio waarin langdurige efficiënte samenwerking en afstemming vanzelfsprekend is. Een regio die aangesproken kan worden op momenten dat het niet goed gaat. Om de stabiele samenwerking te faciliteren, is een passende samenwerkingsvorm nodig. De Wgr kent hiertoe verschillende mogelijkheden die passend zijn, van licht naar zwaar: een centrumgemeente constructie, een Bedrijfsvoeringsorganisatie of een Openbaar lichaam. Deze gemeenschappelijke regelingen wordt belast met bovengenoemde taken. Wij zijn ons bewust van de dilemma's rondom de borging van de democratische legitimiteit en het gevoel van afstand die een gemeenschappelijke regeling kan oproepen versus de behoefte om de regionale samenwerking te versterken. Zorg voor jeugdigen zal altijd zo thuis/lokaal mogelijk worden uitgevoerd. De taken die wij voor ogen hebben

⁴ Deze lijst is niet uitputtend en gebaseerd op de huidige praktijk. De lijst is gebaseerd op de 'Subsidieregeling contributie cruciale jeugdzorg' en de inkoopsegmenten van de 'Handreiking inkoopsegmentatie' van het programma inkoop en aanbesteden sociaal domein januari 2020.

zijn echter van dien aard, dat hierbij een hoge mate van efficiëntie en effectiviteit bereikt kan worden door deze gezamenlijk uit te voeren, zonder afbreuk te doen aan de lokale beleidsvrijheid en behoefte om lokaal maatwerk te kunnen bieden. BZK werkt daarbij aan een wetsvoorstel om de democratische legitimiteit van de entiteiten die een Wgr mogelijk maakt te verbeteren.

Kenmerk

- *In nadere regelgeving wordt vastgelegd welke gemeenten samenwerken in welke jeugdhulpregio's.*
Vertrekpunt voor de korte termijn zijn de huidige 42 jeugdhulpregio's. In de praktijk zijn er op dit moment meer dan 42 regio's. Het aantal is de komende maanden onderwerp van gesprek vanwege de behoefte aan een behapbare samenwerking versus de benodigde schaalgroottes om benodigde specialistische zorg voor jeugdigen beschikbaar te houden.

Bovenregionale afstemming

Voor een aantal vormen van zorg voor jeugdigen is naast organisatie op regionaal niveau, ook bovenregionale afstemming nodig. We zien dat accourthoudende regio's een goede stevige rol kunnen vervullen en dat dit effect heeft. Regio's zijn van elkaar afhankelijk voor de beschikbaarheid en continuïteit van deze zorg. Dat vraagt om gezamenlijke keuzes en sturing. Zeker omdat de transformatie van de jeugdhulp (en van het sociaal domein) leidt tot een veranderende vraag. Deze bovenregionale afspraken worden toegevoegd aan de reglovisie en vertaald naar regionale inkoop. Het gaat hierbij in ieder geval om afspraken over de organisatie van kinderschermingsmaatregelen en jeugdclassering. Wat betreft de jeugdhulp gaat het vaak om zeer intensieve, specialistische jeugdhulp, waarbij de problematiek (bijna) altijd meervoudig van aard is. De aanbieder van deze zorg voor jeugdigen bedienen dan ook meerdere jeugdhulpregio's. Wat er bovenregionaal wordt afgestemd, hangt uiteraard af van wat er regionaal is of zal worden ingekocht. Sommige regio's zullen bijvoorbeeld meer bovenregionaal afstemmen omdat het kleine regio's betreft. De afstemming richt zich op:

- de matching van vraag en aanbod voor de beschikbaarheid en continuïteit van specialistische zorg voor jeugdigen;
- afspraken maken over het organiseren van beschikbaarheid en indien nodig de financiering daarvan;
- de gewenste ontwikkeling van deze vormen van zorg voor jeugdigen.

Expertisecentra

Uw Kamer wordt met een afzonderlijke brief vóór het AO van 23 juni 2020 geïnformeerd over de voortgang van de expertisecentra. Gezien het doel van de expertisecentra en hun bovenregionale netwerk, ligt het voor de hand om deze centra en schaal ook te benutten voor de bovenregionale afstemming van bovenstaande onderwerpen. Hierover zijn wij met de gemeenten in gesprek.

3.2 Norm van opdrachtgeverschap

Gemeenten zien ook het belang van niet-vrijblijvende regionale samenwerking. De VNG heeft daarom een 'Norm voor Opdrachtgeverschap' uitgewerkt, die naar verwachting eind juni wordt vastgesteld³. Deze norm beschrijft waaraan de (boven)regionale samenwerking van jeugdhulpregio's moet voldoen en hoe wordt gezorgd voor voldoende aanbod van specialistische jeugdhulp, kinderschermingsmaatregelen en jeugdclassering. De NvO sluit aan bij de voorstellen van onze brief van 20 maart jl., met dien verstande dat in het in voorbereiding zijnde wetsvoorstel gemeenten de samenwerking vormgeven met

³ Pm Hyperlink

een regeling op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. Ook wordt in het wetsvoorstel vastgelegd welke vormen van jeugdhulp ten minste regionaal georganiseerd moeten worden. Met de NvO wordt in partnerschap vooruitgelopen op de gewenste verandering in de uitvoeringspraktijk. We zetten de intensieve samenwerking met VNG en gemeenten voort. De lessen uit de praktijk worden meegenomen in het wetsvoorstel zodat dit zo veel mogelijk de staande praktijk codificeert.

Kenmerk

3.3 Aan de slag in de praktijk met versterken opdrachtgeverschap door regionale samenwerking

Gemeenten en Rijk willen nu al aan de slag om hun samenwerking te formaliseren, en een regionale visie en regionaal eenduidige inkoop te organiseren. We halen leervoorbeelden op bij drie regio's die al zo werken en bij drie regio's die het voorstel omarmen en aan de slag willen. Hierin zal met gemeenten/VNG, aanbieders en Rijk zal worden opgetrokken. We delen deze vervolgens als casus voor andere regio's en we benutten de informatie voor het wetsvoorstel (codificeren). We werken hierbij nauw samen met onder andere het OZJ, het Kettenbureau i-Sociaal Domein en het programma Inkoop en Aanbesteden Sociaal Domein. Vanuit deze partijen worden gemeenten bij deze thema's ondersteund.

3.4 Versterken van de toegang tot jeugdhulp

De kwaliteit van en toegang tot de hulp voor de jeugdigen is vaak verschillend vanwege de grote diversiteit in verschijningsvormen van lokale teams. Uit het KPMG-onderzoek komen vijf basisfuncties en bijbehorende centrale inzichten¹⁰. Om te komen tot een betere toegang tot jeugdhulp door versterking van onder meer de lokale teams, is het van belang om deze functies en inzichten daadwerkelijk lokaal te borgen. Hiermee zijn veel gemeenten en hun lokale teams al goed aan de slag gegaan. Om hen te ondersteunen bij het in de praktijk brengen en borgen van de functies, biedt het OZJ samen met kennisinstellingen regionale bijeenkomsten, dialoogsessies en lokale ondersteuning aan. De basisfuncties maken onderdeel uit van de regiovisie van de Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO) van de VNG, waarmee gemeenten met hulp van het OZJ aan de slag gaan.

Zoals in onze brief van 20 maart jl. aangegeven, overwegen we een gemeentelijk toegangsplan (als onderdeel van het reeds verplichte gemeentelijke beleidsplan) verplicht te stellen, mocht de implementatie van de basisfuncties niet tot het gewenste resultaat leiden. Om dit mogelijk te maken is het voornemen om een delegatiebepaling op te nemen in de Jeugdwet¹¹ (kan-bepaling). In de op te stellen AMvB zal - als dat te zijner tijd nodig blijkt- worden voorgeschreven dat gemeenten in dat toegangsplan vastleggen wie welke rol in de toegang vervult. In de toelichting op die AMvB wordt dan uiteengezet dat gemeenten in het toegangsplan aangeven hoe zij in de praktijk invulling geven aan de basisfuncties en centrale inzichten uit het eerdergenoemde KPMG-onderzoek.

3.5 Jeugdhulpaanbieders versterken hun opdrachtnemer- en werkgeverschap en goed bestuur

¹⁰ IJM rapport KPMG

¹¹ Op dit moment zijn er in de Jeugdwet geen concrete eisen waaraan de toegang dan wel de lokale teams

In het wetsvoorstel van de Aanpassingswet Wtza (**AWtza**) worden in andere **Kenmerk**
 zorgsectoren (Zvw en Wlz) formele eisen gesteld aan de bedrijfsvoering van
 zorgaanbieders. Een dergelijk wettelijk kader kent de jeugdsector beperkt. Als
 gevolg van het ontbreken van wettelijke kaders worden financiële problemen van
 instellingen te laat door besturen en inspecties gesignaleerd en ontstaan risico's
 voor de kwaliteit, veiligheid en/of continuïteit van de jeugdhulpverlening.

Ten behoeve van een beter systeem van interne en externe controle op de
 bedrijfsvoering van jeughulpaanbieders worden met het in voorbereiding zijnde
 wetsvoorstel in de Jeugdwet (nadere) eisen opgenomen ten aanzien van het intern
 toezicht en de financiële bedrijfsvoering van jeughulpaanbieders. Dit draagt bij
 aan een professionelere opdrachtnemersrol van jeughulpaanbieders richting
 gemeenten. Daarnaast zijn de Inspectie voor de Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ)
 en de Zorgautoriteit door het vastleggen van wettelijke vereisten aan de
 bedrijfsvoering in staat om extern toezicht te houden op aanbieders van zorg voor
 jeugdigen.

Het betreft vereisten rondom governance die binnenkort op grond van de Wtza en
 de AWtza voor aanbieders van Zvw- en Wlz-zorg gaan gelden, nadat de Eerste
 Kamer de betreffende wetsvoorstellen heeft aanvaard¹². De vereisten hebben
 betrekking op:

- a) het hebben van een onafhankelijke intern toezichthouder;
- b) het voeren van een transparante financiële bedrijfsvoering;
- c) het wijzigen van de jaarverantwoording om deze waar mogelijk en
 passend binnen het sociaal domein te harmoniseren met de
 jaarverantwoordingsbepalingen voor de zorg.

De vereisten zijn besproken met aanbieders voor aanscherping van de
 consultatieversie van het wetsvoorstel en de op te stellen memorie van
 toelichting.

3.6 Versterken inzicht in en toezicht op zorg voor jeugdigen

Het jeugdstelsel is decentraal georganiseerd. Dat maakt dat de focus gericht is op
 veel voorkomende hulp in de omgeving van het kind en gezin. Grip en regie
 houden op de organisatie van minder voorkomende, specialistische hulp vraagt
 aandacht. Er is onvoldoende collectieve sturing op de beschikbaarheid van deze
 zorg. Voorkomen moet worden dat er onbedoeld plotseling zorgaanbod wegvalt –
 en de gewenste transformatie bereikt wordt. Zoals in de tussenevaluatie van de
 Jeugdwet (PM) is geconstateerd, is inzicht nodig om de verantwoordelijkheid van
 gemeenten/regio's voor het totale zorglandschap waar te kunnen maken.

In 2019 is de Jeugdautoriteit opgericht om de continuïteit van cruciale jeugdhulp,
 jeugdbescherming en jeugdreclassering te borgen. De Jeugdautoriteit heeft de
 taak om risico's met betrekking tot de continuïteit van cruciale zorg voor
 jeugdigen te signaleren, te voorkomen en op te kunnen vangen. Dat doet ze via
 vroegsignalering, agendering bij gemeenten/jeughulpregio's en aanbieders, het
 maken van afspraken en, in een uiterste geval, het adviseren over tijdelijke
 liquiditeitssteun (in 2020). De taken van de Jeugdautoriteit zijn niet wettelijk
 geborgd en daarmee te vrijblijvend.

In de huidige praktijk is de informatie om te kunnen sturen voor alle partijen te
 beperkt, vindt de signalering van risico's met betrekking tot continuïteit van zorg
 vaak (te) laat plaats en zijn de instrumenten om deze risico's op te vangen te
 vrijblijvend. Om die reden is toegezegd de Jeugdautoriteit te versterken.

¹² Het voorstel wordt op 9 juni 2020 als hamerstuk afgedaan in de Eerste Kamer.

Het wetsvoorstel creëert een wettelijke basis voor de taken van de Jeugddoelgroep. We beogen met het wetsvoorstel: Kenmerk

- a) het inzicht in de ontwikkeling van "het zorglandschap" voor jeugdigen te vergroten, met name de cruciale zorg voor jeugd. Dat maakt het makkelijker voor gemeenten en regio's om te sturen.
- b) te regelen dat toezicht wordt gehouden op de naleving van governance verplichtingen.
- c) Inzicht te krijgen in de naleving van wettelijke taken van gemeenten en jeugdhulpregio's om/ om regie en samenhang in de zorg voor jeugdigen te organiseren/de transformatie te faciliteren.

Ad a) Inzicht in de ontwikkeling van de zorg voor jeugdigen vergroten
Om het inzicht te vergroten en het voor alle betrokken partijen makkelijker te maken hun verantwoordelijkheden waar te maken, gaat de autoriteit onderzoek doen naar de ontwikkelingen in de Jeugdhulp. Dit onderzoek kan gaan over verschillende aspecten van het zorglandschap. Ik licht er hier 2 uit:

- Een belangrijk onderdeel is het structureel monitoren van de beschikbaarheid van cruciale vormen van Jeugdhulp. Om een regionale visie te kunnen ontwikkelen en de zorg regionaal dan wel bovenregionaal te organiseren, moet op een groter schaalniveau inzicht bestaan in de beschikbaarheid van deze zorg. Deze informatie helpt gemeenten en regio's bij hun regionale visie en organisatie.
- Daarnaast is het belangrijk om eventuele continuïteitsrisico's vroegtijdig in beeld te hebben om schokken in het zorglandschap op te kunnen vangen. Ook dat helpt gemeenten en regio's bij het organiseren van een stabiel jeugdhulp aanbod. Daarom zal de autoriteit structureel onderzoek doen naar financiële problematiek bij aanbieders die de continuïteit van jeugdhulp in gevaar kan brengen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een early warning systeem waarin de financiële situatie van instellingen, nieuwe aanbestedingen, kwaliteitsproblemen en onrust (zoals media-aandacht) worden meegenomen.

Ad b) Toezicht op de naleving van governance verplichtingen voor aanbieders
In het wetsvoorstel wordt geregeld dat de autoriteit toezicht kan houden op de naleving van de voorgestelde governance verplichtingen bij jeugdhulpaanbieders. Dit is vergelijkbaar met het toezicht dat de IGI houdt op de kwaliteit van zorg. Gemeenten hebben zelf geen wettelijke mogelijkheid hier toezicht op te organiseren. Dit geeft voor hen extra waarborgen. Zo nodig kan de autoriteit ook handhavend optreden. De taken en instrumenten zijn vergelijkbaar aan het handhavinginstrumentarium in andere sectoren van de zorg.

Ad c) Inzicht in naleving wettelijke bepalingen gemeenten/jeugdhulpregio's
Het toezicht op de uitvoering van de jeugdwet door gemeenten en jeugdhulpregio's is primair geborgd in het toezicht van de gemeenteraad op het college van Burgemeester en Wethouders. De autoriteit kan gemeenten ondersteunen bij het invullen van dat toezicht door inzicht te verschaffen in het naleven van de wettelijke bepalingen van gemeenten/jeugdhulpregio's. Dit gaat bijvoorbeeld over de naleving van de verplichting tot (boven)regionale samenwerking en de verplichting tot het opstellen van een regiovisie. In het geval de autoriteit constateert dat de taken onvoldoende door gemeenten en/of jeugdhulpregio's worden nageleefd en er risico's bestaan voor de continuïteit van de zorg voor jeugdigen, zal de autoriteit betrokken gemeenten informeren zodat ze dit kunnen verbeteren. Hierbij zal de autoriteit analyseren wat het probleem is en wat de oplossing kan zijn.

Inzicht in de naleving van wettelijke taken is iets anders dan toezicht houden. De bestaande verhoudingen tussen Rijk en gemeenten blijft in stand. Door het inzicht dat er ontstaat kunnen colleges en gemeenteraden hun regie voerende en controlerende rol beter invullen.

Daarnaast kan het Rijk toezicht houden via het interbestuurlijk toezicht¹³. De autoriteit kan de minister ondersteunen bij de uitvoering van de eerste drie stappen van het interbestuurlijk toezicht, door onderzoek te doen naar de naleving van wettelijke verplichtingen, door verbetervoorstellen c.q. aanbevelingen doen en met betrokken partijen afspraken te maken. Ook kan de autoriteit de voortgang van een dergelijk probleem monitoren ten behoeve van de borging van continuïteit van zorg.

Kenmerk

Proces

De doorontwikkeling van de Jeugdautoriteit is in volle gang. De verkenning naar een Early Warning System voor Jeugd is afgerond en de Jeugdautoriteit werkt nu aan de inrichting daarvan.¹⁴ Omdat de uitvoering van de beschreven taken een wettelijke basis nodig hebben wordt ter overbrugging tot de wettelijke instelling van de autoriteit gewerkt aan een convenant met de VNG en de branchepartijen waarin afspraken worden gemaakt over taken en bevoegdheden van de jeugdautoriteit in de tussentijd. Daarnaast wordt gewerkt aan het Instellingsbesluit Jeugdautoriteit, dat deze zomer van kracht zal zijn. In dit Instellingsbesluit borgen we de neutrale positionering ten opzichte van gemeenten, aanbieders en Rijk. Zo voeren we de motie VoordeWind cs uit (PM verwijzing).

Omdat het toezicht op zorgaanbieders en onderzoek t.b.v. inzicht in het zorglandschap in de andere zorgsectoren is belegd bij de NZa is in het conceptwetsvoorstel opgenomen dat de jeugdautoriteit wordt gepositioneerd bij de NZa. Het werkveld van de NZa kan daartoe worden uitgebreid tot het terrein van jeugdhulp, kinderschermingsmaatregelen en jeugdclassering.

3.7 Wetsvoorstel deze zomer in consultatie

Op dit moment vinden er veelvuldig gesprekken plaats met gemeenten, aanbieders, professionals en cliëntvertegenwoordigers over de uitwerking van de voorstellen om de werking van het jeugdstelsel te verbeteren. Naar aanleiding van de gesprekken worden de wetteksten van het wetsvoorstel aangescherpt en verduidelijkt. Daarnaast worden uitvoeringsvraagstukken opgehaald en verkend. Het streven is om het wetsvoorstel nog deze zomer in consultatie te brengen.

Invoering van dit wetsvoorstel wordt mede voorbereid en ondersteund door het Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd en andere ondersteuningsstructuren in het sociaal domein.¹⁵ De ministeries van WVS en JenV zijn actief betrokken door leerveraring op te halen in gesprekken met het veld, door te kijken bij regio's die nu al grotendeels werken als bedoeld in dit wetsvoorstel en regionale samenwerking met pilots te ondersteunen. Met als doel dat de nadere regels werkbaar en uitvoerbaar zijn en ondersteunend aan de uitvoeringspraktijk van gemeenten en aanbieders.

¹³ zo als geregeld in de Gemeentewet en in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)

¹⁴ zie <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2020/05/11/early-warning-system-jeugdhulp-eindrapportage>

¹⁵ PM

4. Vereenvoudiging en effectievere bescherming jeugd en gezin

Kenmerk

Voor eind 2020 willen we tot één toekomstscenario komen inclusief (organisatorische) consequenties en fasering en tijdspad van realisatie. In dit traject zullen de VNG en de ministeries van VWS en JenV als gezamenlijk opdrachtgever opereren. Onder leiding van een kwartiermaker zal een divers (afkomstig van VNG, VWS en JenV) samengesteld projectteam het scenario uitwerken. De betrokken organisaties werkzaam in de keten zullen hierbij intensief worden betrokken. Dat geldt ook voor de inzichten uit de lopende pilots vereenvoudiging jeugdbescherming, die in beeld worden gebracht in een evaluatieonderzoek uitgevoerd door het Athena instituut, dat einde zomer wordt verwacht. In aanvulling hierop is het ministerie van VWS gestart met het project 'Verbinding volwassen ggz en jeugddomein'. Hierin wordt onderzocht welke knelpunten zich voordoen in het bieden van integrale zorg aan kwetsbare gezinnen waarbij de psychische problematiek van ouders een belangrijke rol speelt in de ontwikkelingsbedreiging en onveiligheid van jeugdigen. Ook worden oplossingsrichtingen verkend, onder andere in de inhoudelijke samenwerking en in het zorgstelsel.

Regionale verbeteraanpak jeugdbescherming voor de korte termijn

Op basis van de door de Inspecties geconstateerde knelpunten in de uitvoering van de jeugdbescherming en gedane aanbevelingen hebben de accounthoudende gemeenten samen met de gecertificeerde instellingen (GI's) in mei de plannen van aanpak afgerond voor de verbetering van de uitvoering van de jeugdbescherming. In deze plannen hebben gemeenten en gecertificeerde instellingen diverse maatregelen opgenomen om tot een toereikende uitvoering van de jeugdbescherming en jeugdreclassering te komen conform de aanbevelingen van de inspecties. De gemeenten en de GI's gaan nu conform de plannen van aanpak aan de slag met de noodzakelijke verbeterstappen. In één regio (Zeeland) is het plan van aanpak nog niet volledig afgerond omdat partijen constateren dat een meer fundamentele aanpak noodzakelijk is om ook voor de lange termijn een goede uitvoering van de jeugdbescherming te realiseren. Hiervoor is een plan van aanpak opgesteld dat uiterlijk september/oktober tot een besluit moet leiden over de toekomstige inrichting van de jeugdbescherming en jeugdreclassering in Zeeland.

De inspecties voeren in 2020 een zogenaamd 'vervolgtoezicht' uit. De eerste stap van dit vervolg is dat de inspecties een beeld vormen of de door de GI en accounthoudende regio opgestelde verbeterplannen er op de korte termijn aan bijdragen dat kwetsbare kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp krijgen. Deze stap wordt uitgevoerd in mei en juni van 2020. Na afronding van deze eerste stap, maken de inspecties een bericht openbaar waarin de voortgang en proces wordt geschetst van het vervolg toezicht.

Actieplan verbetering feitenonderzoek JB

Het Actieplan Verbetering Feitenonderzoek in de jeugdbeschermingsketen is precies twee jaar geleden aan u aangeboden. Daarna is in samenwerking met diverse partijen een veelheid aan activiteiten geïnitieerd waarvoor we graag verwijzen naar de VGR. Op 29 april 2020 bent u geïnformeerd over de verkenning die het NJI heeft uitgevoerd naar de heersende opvattingen over de aanscherping van de rechtsgronden voor kindbeschermingsmaatregelen. Daarnaast heeft een Tussenevaluatie van het Actieplan plaatsgevonden⁶. Uit deze evaluatie blijkt dat

verreweg de meeste acties zijn opgepakt of in voorbereiding zijn. Het was nog te vroeg om afspraken te doen over concrete effecten, omdat de implementatie en horging van de meeste acties gepland staat in 2020 en 2021. Geconstateerd is ook dat dat door organisaties eigenstandig al wordt gewerkt aan een verbetering van het feitenonderzoek. Door het Actieplan kunnen deze initiatieven beter worden geagendeerd, gebundeld en gedeeld. De tussenevaluatie geeft aanleiding tot aanscherping van het Actieplan. Zo gaan we onder meer aan de slag met het doorontwikkelen van een richtlijn voor feitenonderzoek. Bij de eindevaluatie (na 2021) zal worden onderzocht in hoeverre de opgaven uit het Actieplan zijn gerealiseerd.

Kenmerk

De Raad voor de Kinderbescherming

Zoals in de brief van 20 maart is aangegeven, heeft het terugdringen van de wachtlijsten prioriteit bij de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK). Er is inmiddels een programmadirectie gestart die zorgt voor kaders, sturing en ondersteuning van teams. De manier waarop de RvdK zich houdt op de veiligheid van kinderen die op de wachtlijst staan blijft wel een aandachtspunt. De inspecties hebben aangegeven hier in 2020 intensief op te blijven toezien. De RvdK neemt dit zeer serieus en werkt in samenwerking met het ministerie van JenV aan verbeteringen waarover uw Kamer in voornoemde brief is geïnformeerd. De versterkte samenwerking in de driehoek opdrachtnemer-opdrachtgever-eigenaar heeft ertoe geleid dat de inspecties het toezicht op verbetering van de interne sturing van de RvdK hebben afgesloten.

Het is daarnaast positief dat uit het verantwoordingsonderzoek 2019 van de Algemene Rekenkamer is gebleken dat de acute jeugdbescherming is gegarandeerd. Kinderen die in een acuut onveilige situatie verkeren worden vrijwel direct in veiligheid gebracht. De RvdK, kinderrechtshouders en gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming zijn gezamenlijk in staat om deze kinderen direct te helpen.

Mede als gevolg van corona is het niet haalbaar gebleken de beleidsdoorlichtingen van de Raad voor de Kinderbescherming (artikel 34.1) en jeugdbescherming (artikel 34.5) voor het zomerreces aan uw Kamer te doen toekomen. De beleidsdoorlichtingen zullen in het najaar gezamenlijk worden toegezonden.

PM cijfers jeugdbescherming

5. Financiën

Afspraken Rijk en gemeenten over financiële compensatie inzake meerkosten coronamaatregelen

Juist in deze tijd is het van belang dat kinderen, jongeren en ouders tijdig passende hulp ontvangen en snel en goed geholpen worden met hun problemen. Om ook tijdens en na afloop van de maatregelen tegen het coronavirus hulp en ondersteuning zo goed mogelijk door te laten lopen heeft het Rijk het volgende afgesproken met de VNG:

¹⁰ https://www.vond.nl/vond/zoeken/database/009_wetplan-verbetering-feitenonderzoek-in-de-jeugdbeschermingsketen.aspx?ofTitle=ngGUhozQ2MxgEjH8K44w_Eg28xfoikVAMXEc_98oMmarBfMvve6005_YKZ7e56Y1yDmu0wledBYGju7FXhOWlQgmKTJ_F7Z6WfWewu1&refId=JXDv6Mj3e09hKEuAI7V7inTtp_UlNq0H105y_80v7JseD8uqE8_Yl0R32hNAW3nu0DwGw_uF5Zou-3f4uuz2

- De financiering van jeugdhulpaanbieders wordt zoveel als mogelijk **doorgezet** tot op het niveau van voor de coronacrisis. Deze regeling geldt voor de periode van 1 maart tot 1 juli 2020. Kenmerk
- **Het Rijk compenseert gemeenten voor directe meerkosten** als gevolg van de coronacrisis. Een nadere uitwerking van de afspraken over de compensatie van meerkosten is op 3 juni gepubliceerd.¹⁷ In deze uitwerking wordt nader geduid wat onder meerkosten wordt verstaan en wordt, om dubbele compensatie te voorkomen, de samenhang van de verschillende regelingen benadrukt. Deze uitwerking geldt voor de periode van 1 maart tot in ieder geval 1 juli. Meerkosten zullen zich ook na deze datum voordoen. Of en in hoeverre afspraken zich wijzigen, is onderwerp voor nader overleg en besluitvorming. Rijk en gemeenten zijn in gesprek over de compensatiemogelijkheden van de extra uitgaven over het geheel van 2020 voor zover die gerelateerd kunnen worden aan een evident uitstel van noodzakelijke zorg. De meerkosten door de coronamaatregelen en laten zich op gemeentelijk niveau reeds duidelijk voelen. Het Rijk heeft daarom besloten om - vooruitlopend op het volledig in beeld brengen van de financiële gevolgen - een voorschot van € 144 miljoen uit te keren aan gemeenten voor de meerkosten en r inhaalzorg. Het Rijk en de VNG werken op basis van een toenemend inzicht toe naar een verdere afhandeling van de financiële gevolgen van de coronamaatregelen.

Onderzoek structureel benodigd budget

Gemeenten kampen met financiële druk. Om deze te verlichten heeft het kabinet vorig jaar extra middelen uitgetrokken voor de uitvoering van de Jeugdwet: € 420 miljoen in 2019, € 300 miljoen in 2020 en € 300 miljoen in 2021. Het kabinet heeft met gemeenten een onderzoek afgesproken naar de noodzaak van structureel extra middelen voor jeugdzorg (vanaf 2022) bij een doelmatige en doeltreffende uitvoering van de Jeugdwet. Dat onderzoek vindt dit jaar plaats. Inmiddels zijn de offertes beoordeeld en heeft onderzoeksbureau AEF de opdracht dit onderzoek uit te voeren. De onderzoeksopzet is te vinden in bijgevoegd plan van aanpak. Vorig jaar hebben wij uw Kamer geïnformeerd over de hoofdvragen van dit onderzoek:

- Hoeveel budget hebben gemeenten structureel nodig voor een doelmatige en doeltreffende uitvoering van de huidige Jeugdwet, binnen de context van de transitiedoelen van de Jeugdwet?
- Welke (budgettaire) maatregelen kunnen worden genomen om te bereiken dat gemeenten de Jeugdwet doelmatig en doeltreffend uitvoeren?
- Gegeven de uitkomst van vraag 1), zijn er structureel extra middelen nodig ten opzichte van het huidige budget, en zo ja in welke mate, gegeven een doelmatige en doeltreffende uitvoering van de Jeugdwet?
- Welke aanpassingen in de Jeugdwet/jeugdstelsel kunnen bijdragen aan een beperking van de uitgaven vanuit de Jeugdwet?

AMvB reëel tarief

In onze 20 maart jl. bent u geïnformeerd dat we in de Jeugdwet een artikel willen opnemen op grond waarvan we bij algemene maatregel van bestuur (AMvB) regels kunnen stellen ten aanzien van reële tarieven die gemeenten met aanbieders afspreken. De grondslag voor deze AMvB is onderdeel van het wetsvoorstel 'Maatschappelijk verantwoord inkopen Jeugdwet en Wmo 2015'. Dit wetsvoorstel is recent in internetconsultatie geweest en het streven is om dit

¹⁷ <https://vng.nl/nieuws/uitwerking-afspraken-over-meerkosten-in-wmo-en-jeugd>

wetsvoorstel dit najaar aan uw Kamer toe te zenden. De daarop gebaseerde AMVB zal op dat moment bij u in voorhang worden gebracht. Kenmerk

6. Uitvoering van moties en toezeggingen

- *Motie Peters inzake afbakening jeugdhulpplicht*¹⁸
Op verzoek van de VNG heeft een expertiseteam zich gebogen over de reikwijdte van de jeugdhulpplicht. Het expertiseteam is van mening dat de Jeugdwet gemeenten voldoende mogelijkheden biedt om de jeugdzorg goed te sturen of in te richten en dat wettelijke begrenzing van de jeugdhulpplicht niet zinvol is. De sleutel ligt veeleer bij transformatie. Het expertiseteam adviseert gemeenten de komende jaren hiertoe met een ontwikkelagenda aan de slag te gaan. Naar aanleiding van het advies gaat de VNG concrete handreikingen bieden aan gemeenten over invulling van de jeugdhulpplicht om zo meer grip te krijgen op de ontwikkeling van de jeugdhulp. ¹⁹ In onze brief van 20 maart jl. is u gemeld dat verschillende gemeenten aangeven, successen te boeken in de transformatie van het jeugdstelsel. De ervaringen van deze gemeenten worden betrokken bij het onderzoek naar de structureel benodigde financiële middelen. In aanvulling hierop wat nader onderzoek uitgezet ter duiding van het kennelijke succes van deze gemeenten. Verder zal ik, aanvullend op het ondersteuningsaanbod van de VNG, het komend najaar een tweede ronde van het bestuurlijk leernetwerk voor wethouders jeugd starten. Ditmaal gericht op versterken van de toegang en de inzet van preventie. Ten aanzien van de afstemming van de Jeugdwet met aanpalende zorgwetten lopen er diverse initiatieven. Ook in het onderzoek naar het structureel benodigde budget is dit thema aan de orde.
- *Motie Van der Staaij c.s. over het benutten van initiatieven om eigen kracht van jeugdigen en ouders te versterken*²⁰
Bij brief van PM is aangegeven hoe we uitvoering geven aan deze motie. Via de voortgangsrapportages Zorg voor de Jeugd informeren wij u over de verdere ontwikkelingen.
- *Motie Wirsdörfer inzake beperken regionale verantwoordingselen*²¹
Hiertoe is een verkenning naar taakgericht werken in de Jeugdwet en Wmo²² uitgevoerd. De verkenning beschrijft de huidige stand van zaken rond taakgericht werken en geeft gemeenten en regio's handvatten om dit (beter) in te richten.
- *Motie Wirsdörfer inzake verkleining wettelijke verjaringstermijn tussen jeugdhulp en facturatie*²³
Voor gemeentelijk budgetbeheer is het van belang dat rekeningen van aanbieders snel afgehandeld worden. Gemeenten en jeugdhulpaanbieders kunnen afspraken maken om deze termijn gezamenlijk vast te stellen op bijvoorbeeld drie maanden na einde hulp. Daarnaast kunnen gemeenten via hun inkoop hierop sturen. Het burgerlijk wetboek hanteert een verjaringstermijn van facturatie van 5 jaar. Het ligt niet in de rede deze

¹⁸ PM

¹⁹ Zie reactie VNG op rapport expertiseteam reikwijdte jeugdhulpplicht van 25 mei 2020.

²⁰ Kamerstukken II 2019-2020 35 300, nr. 115

²¹ Kamerstukken II 2019-2020 35 300, nr. 99

²² <https://informatiebron.els.nl/onderzoekartikel/verkenning-taakgericht-werken-jeugdwet-en-wmo>

²³ Kamerstukken II 2019-2020 35 215, nr. 9

termijn in het burgerlijk wetboek aan te passen, aangezien deze een bredere reikwijdte heeft dan facturaties in de jeugdzorg. Kenmerk

- *Motie Bergkamp inzake aansluiting praktijkondersteuners op SectorplanPlus*²⁴
SectorplanPlus is een meerjarige subsidie van VWS voor werkgevers in Zorg en Welzijn om een extra impuls te geven aan opleidingsprojecten die zijn gericht op nieuwe instroom, met ontslag bedeelde werknemers, opscholing binnen de organisatie via kwalificerende scholing of opleidingen tot praktijkbegeleiders. Van 2 tot en met 20 december 2019 hebben de regionale werkgeversorganisaties de mogelijkheid geboden tot het indienen van opleidingsprojecten in het kader van SectorplanPlus (tijdvak 4). In totaal heeft VWS € 130 miljoen euro voor dit tijdvak beschikbaar. Aanvraag stond open voor werkgevers actief in de sector Zorg- en Welzijn, waaronder werkgevers werkzaam in de jeugdzorg inclusief POH-GGZ voor jeugdigen. Om invulling te geven aan deze motie zijn brancheverenigingen – waaronder de LHV, GGZ Nederland en JZNL – gevraagd om werkgevers in de jeugdzorg extra te wijzen op de mogelijkheid om subsidie aan te vragen voor tijdvak vier. Aanvullend hierop is RegioPlus gevraagd om in de communicatie nadrukkelijk aandacht te schenken aan de mogelijkheden voor de jeugdsector. Het is van groot belang dat voldoende inhoudelijke jeugd-ggz expertise in de toegang beschikbaar is, zodat kinderen tijdig passende hulp krijgen. Daarom is het ministerie van VWS met gemeenten, de Landelijke Huisartsen Vereniging en Zorgverzekeraars Nederland in gesprek hoe we de POH-GGZ voor jeugdigen verder kunnen versterken.
- *Motie Raemakers en Hijink inzake informatieveiligheid jeugdzorginstellingen*²⁵
In navolging van de motie zijn bij twee jeugdhulp- (JH) en vier jeugdbeschermings- en jeugdreclasserings- (JB/JR) organisaties zogenoemde penetratietesten uitgevoerd. Hierbij zijn zwakheden gedetecteerd met risico's voor de beschikbaarheid en vertrouwelijkheid van data en informatie in de jeugdzorg. Leerpunten wijzen op suboptimale inrichting van informatiebeveiligingsprocessen en onvoldoende kennis van specifieke ICT beveiligingsrisico's. Parallel hieraan heeft de IGJ een brede scan van het veld en thematisch onderzoek uitgevoerd waarvan de resultaten zijn gebundeld in de factsheet "Extra aandacht nodig voor ICT in de jeugdzorg". Aandachtspunten zijn: het ontbreken van informatiebestandaarden; onvoldoende aanwezigheid van kennis en zicht op de risico's van ICT en informatieveiligheid; en onvoldoende beeld van de doeltreffendheid van beleid omtrent sociale media. De IGJ roept de sector en de brancheorganisaties op om de basis op orde te krijgen en de NEN7510 en/of ISO27001 normen voor informatiebeveiliging in de zorg onder de aandacht te brengen. Om de sector verder te ondersteunen bij het oplossen van de geconstateerde problemen en de weerbaarheid op dit gebied te vergroten wordt een handreiking ontwikkeld die naar verwachting begin november 2020 gereed zal zijn voor verspreiding naar jeugdzorgaanbieders. De focus hierin zal liggen op het aanbieden van kennis en hulpmiddelen voor de geleerde lessen van de al onderzochte instellingen en de implementatie van de eerdergenoemde normen.
- *Motie Westerveld/Renkema inzake jongeren die de jeugdzorg verlaten en 18 worden niet op straat belanden*²⁶

²⁴ Kamerstukken II 2019-2020 35 300, nr. 113

²⁵ Kamerstuk 31 839, nr. 640

²⁶ Kamerstukken II 2019-2020 29 325 nr. 111

Het Programma Zorg voor de Jeugd bevat een aparte actielijn voor de overgang van 18 min naar 18 plus. Sinds 2018 zijn tal van acties in gang gezet en wordt er via het Landelijk Netwerk 16-27 fors ingezet op een zachte overgang voor deze jongeren. In de voortgangsrapportage bij deze brief is te lezen wat er het afgelopen half jaar is gedaan, waaronder de aandacht voor het toekomstgericht werken. Hier wordt met de jongere gekeken wat er nodig is als hij of zij 18 wordt en op eigen benen komt te staan. Er is dan niet alleen aandacht voor de zorgkant maar er wordt ook gekeken naar school, werk, een coach, een woning en eventueel schulden. Het kan ook zijn dat het voor de jongere beter is nog even in de jeugdhulp te blijven. Dit kan door verlengde jeugdhulp en daarnaast is de leeftijd voor jongeren in pleegzorg opgehoogd naar 21 en is er ook structureel €11 miljoen beschikbaar gesteld om jongeren langer in een gezinshuis te laten wonen. Tot slot is een uitgebreide website beschikbaar voor alle kennis rondom dit thema: www.16-27.nl.

Kenmerk

- **Harmonisatie Jeugdwet en Wkkgz**
In de voortgangsbrief van 5 november 2019²⁷ is uw Kamer toegezegd dat er in het voorjaar van 2019 een concept wetsvoorstel over het aansluiten van de Jeugdwet met de Wet kwaliteit klachten en geschillen zorg (Wkkgz) zou worden besproken met veldpartijen. Deze planning is aangepast vanwege de lopende evaluatie van de Wkkgz. De uitkomsten van de evaluatie van de Wkkgz willen wij graag meenemen ter lering bij de aansluiting van de Jeugdwet bij de Wkkgz. Inmiddels is er een onderzoek naar de implementatie van een geschillencommissie en schadevergoedingscomponent voor de Jeugdwet in conceptfase en zijn diverse veldpartijen gesproken. Dit onderzoek en de evaluatie van de Wkkgz zullen ter input dienen voor een wetsvoorstel.
- **In gesprek met voogdijkinderen**
In het WGO Jeugd van 17 november 2019 heeft de Minister voor Rechtsbescherming toegezegd in gesprek te gaan met voogdijkinderen. Aanleiding hiervoor waren de aanbevelingen van de Kinderombudsman en de Commissie de Winter in het kader van de betrokkenheid bij beslissingen die hen aangaan. De gesprekken hebben plaatsgevonden en hebben waardevolle input opgeleverd. Jongeren hebben aangegeven dat het goed zou zijn als zij een conflict over een beslissing aan een onafhankelijke partij zouden kunnen voorleggen. In de eindevaluatie van de herziene kindbeschermingswetgeving (die begin 2021 zal starten) wordt meegenomen in hoeverre het mogelijk en wenselijk is om de geschillenregeling ook open te stellen voor kinderen die onder voogdij staan.
- **Nadere onderzoeken effectenmonitor JeugdzorgPlus**
Sinds 2010 wordt de effectiviteit van JeugdzorgPlus onderzocht via een effectmonitor. De monitor dient voornamelijk om verschillen tussen instellingen te verklaren. De begeleiding en openbaarmaking van de resultaten wordt verzorgd door ZonMw²⁸. Uit een aantal recente onderzoeken²⁹ blijkt dat:
 - o Jongeren met delictgedrag worden regelmatig na preventieve hechtenis in JeugdzorgPlus geplaatst waarbij behandeling in JeugdzorgPlus onderdeel is van het schorsingsplan. Afwegingen worden per casus individueel gemaakt

²⁷ Kamerstukken II 2018-2019 34 880-52

²⁸ <https://www.zonmw.nl/nl/onderzoek-resultaten/jeugd/programmas/programma-detail/zoegdudinale-effectenmonitor-jeugdscopus/27/resultaten-27/>

²⁹ Het gebrek aan vervolgopleiding op jeugdzorgplus (Hospers & Van der Zwaan), "Leren van herhaald beroep" (SJC), "Jongeren met strafbare feiten in jeugdzorgplus" (Preictor), "Regionale verschillen in het gebruik van jeugdzorgplus" (DSP) en "Hoe gaat het nu met jongeren uit jeugdzorgplus? (Trimbo).

- en hangen veelal af van: risico's, hulpverleningsgeschiedenis, behandel mogelijkheden en motivatie van de jongeren. Kenmerk
- o Veel jongeren in JeugdzorgPlus hebben te maken met moeilijk te beïnvloeden problematiek. Vaak gaat er een ingrijpende gebeurtenis vooraf aan hun plaatsing. Het is moeilijk om tijdens JeugdzorgPlus resultaten te bereiken en bijna alle jongeren hadden ook al hulpverlening voor hun 12de.
 - o Regionale verschillen in gebruik van JeugdzorgPlus worden door diverse factoren bepaald, waaronder de samenwerking in de (regionale) keten, de visie van gemeenten en instellingen en de beschikbaarheid van hulpverleningsaanbod.
 - o Jongeren die een tijdje uit JeugdzorgPlus zijn vinden zelf vaak dat het goed met hen gaat, maar toch hebben veel jongvolwassenen nog problemen. De jongeren geven aan dat individuele begeleiders en mentoren vaak voor positieve ontwikkelingen hebben gezorgd. Negatief zijn zij over het systeem van straffen en belonen, ze hebben vaak individuele therapie en behandeling gemist en ze vinden dat JeugdzorgPlus hen te weinig heeft voorbereid op het 'gewone' leven: hulp bij school, werk, financiën en sociale netwerk.
- De monitor loopt tot eind 2020 en momenteel wordt bezien of dit instrument voortgezet wordt of niet. Wij zullen uw Kamer hierover informeren via de reguliere voortgangsbrieven Jeugd.
- *Uitval pleegouders*
Tijdens het WGO Jeugd van 17 november 2019 is toegezegd om u nader te informeren over de uitval van pleegouders. Het Nederlands Jeugdinstituut (NIJ), Jeugdzorg Nederland en de Nederlandse Vereniging voor Pleegezinnen (NVP) hebben onderzoek gedaan naar de redenen waarom pleegouders stoppen³⁰. Uit het onderzoek blijkt dat ongeveer de helft van de pleegouders die stoppen dit doen uit omstandigheden zoals leeftijd of volwassenheid pleegkind, verhuizingen, ziekte of een verhuizing van het pleegkind. De andere helft van de pleegouders die stoppen doen dit wegens ongewenste omstandigheden zoals een grote druk op het gezin, moeite met de omgang met de ouders van het pleegkind of problemen met het zorgsysteem. Het onderzoek toont het belang aan van goede zorg en nazorg en geeft pleegzorgaanbieders verschillende aanbevelingen zoals het aanbieden van afrondingsgesprekken bij beëindiging van het pleegcontract. De lessen uit het onderzoek worden betrokken bij de uitvoering van het actieplan pleegzorg en in het lopende actieonderzoek breakdown waarin pleegzorgaanbieders nagaan wat in de praktijk werkt bij het verminderen van vroegtijdige beëindiging en de uitval van pleegouders.
 - *Subsidieregeling EVC Jeugd- en gezinsprofessional*
Stichting Kwaliteitsregister Jeugd heeft op 1 januari 2018 de nieuwe kamer jeugd- en gezinsprofessionals geopend voor professionals die werkzaam zijn in een hbo- functie in het jeugddomein. Professionals die niet op minimaal hbo-niveau zijn geschoold, maar wel werkzaamheden verrichten in een hbo-functie konden in het eerste kwartaal van 2018 een aanvraag tot registratie indienen voor de kamer-jeugd- en gezinsprofessionals. Deze jeugd- en gezinsprofessionals moeten op het moment van hun eerste herregistratie (het eerste kwartaal van 2023) wel kunnen aantonen dat zij over een passend diploma op hbo-niveau beschikken of dit niveau aantonen met een

³⁰ <https://www.nij.nl/nl/Download/Nij/Publicatie/Nij/Waarom-stoppen-pleegouders-Onderzoeksrapport.pdf>

vakbekwaamheidsbewijs 'vakbekwame hbo jeugd- en gezinsprofessional' om geregistreerd te kunnen blijven in het kwaliteitsregister jeugd. Kenmerk
 Per 1 juli aanstaande gaat de subsidieregeling EVC Jeugd- en gezinsprofessional van kracht. Via een procedure kunnen geregistreeerde jeugd- en gezinsprofessionals hun eerder verworven competenties (EVC) laten erkennen. De subsidieregeling biedt een tegemoetkoming van € 450 per EVC-procedure. Hiermee wordt gestimuleerd dat geregistreeerde jeugd- en gezinsprofessionals die het eerste kwartaal van 2018 een aanvraag hebben gedaan bij het kwaliteitsregister jeugd en niet op minimaal hbo-niveau zijn geschoold via het succesvol doorlopen van een EVC-procedure een vakbekwaamheidsbewijs behalen waarmee ze zich voor 1 april 2023 kunnen herregistreren in de kamer jeugd- en gezinsprofessionals. Dit draagt bij aan het behoud van professionals voor het jeugddomein.

- *Onderzoek naar verwijzingen Ernstige Enkevoudige Dyslexie (EED)*
 Tijdens het WGO Jeugd van 17 november 2019 is toegezegd u te informeren over de onderzoeksresultaten naar de ontwikkelingen rond het aantal EED-verwijzingen. Kamerlid Peters heeft op basis hiervan een motie aangehouden om dyslexiezorg over te hevelen naar samenwerkingsverbanden passend onderwijs³¹. In de gemeenten die meegewerkt hebben aan het onderzoek ontvingen gemiddeld 2,8% van de kinderen een EED-behandeling. Het onderzoek laat zien dat er grote verschillen zijn tussen regio's. Daar waar onderwijs en gemeenten samenwerken of een poortwachter aanstellen worden er significant minder kinderen verwezen voor EED-diagnostiek. Uit het onderzoek blijkt dat samenwerking tussen onderwijs/gemeente en een poortwachter belangrijk zijn om het aantal verwijzingen te verminderen. De rol van een poortwachter moet zich daarbij niet beperken tot het kritisch verwerken van dossiers, maar moet ook bijdragen aan het doorvoeren van verbeteringen. Ten tijde van het onderzoek is een handreiking ontwikkeld over de inzet van een poortwachter. Deze is verspreid onder samenwerkingsverbanden en jeugdzorgregio's. Op basis van dit onderzoek willen wij inzetten op verbetering van de samenwerking tussen gemeente en onderwijs, de inzet van poortwachters en monitoring. Daarom gaan wij gemeenten en samenwerkingsverbanden verder stimuleren om gezamenlijke afspraken te maken. De minister voor Basiss- en Voortgezet Onderwijs en Media (BVOM) en de minister van VWS zullen op basis van het onderzoek hiertoe oproepen. Daarnaast willen we de ontwikkelingen in ondersteuning en het aantal doorverwijzingen voor specialistische dyslexiezorg in beeld houden. We gaan samen met betrokkenen zoals de VNG, Netwerk Leidinggevende Passend Onderwijs, PO-Raad en Dyslexie Centraal aan de slag om hier invulling aan te geven.
- *Rapport datacollectie Jeugdhulp bij seksueel misbruik (bijgevoegd)*
 De Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen heeft aanbevolen om kindermishandeling en seksueel geweld als aanleiding voor jeugdhulp op te nemen in de Beleidsinformatie Jeugd. Aangezien het hier om gevoelige persoonsgegevens over de jongere en ouders gaat en er al een monitor Veilig Thuis is ingericht, heeft ZonMW een onderzoek laten uitvoeren naar de mogelijkheden om seksueel misbruik uit te vragen. Dit onderzoek zal worden gepubliceerd in de rubriek 'gerelateerd onderzoek' van de Jeugdmonitor³². De uitkomsten zijn grofweg dat:

³¹ Kamerstukken II 2019-2020 35 300, nr. 109

³² https://jeugdmonitor.orc.chs.nl/publicaties/publicaties_view/%5B%5D%3D%3A%21&publicaties_view/%5B%5D%3D%3A%21

- o Er vaak meerdere aanleidingen zijn voor jeugdhulp en dat de primaire aanleiding moeilijk is te onderscheiden. Kenmerk
 - o Er zijn nog geen specifieke interventies zijn die een effect hebben op slachtoffers van seksueel geweld. Deze jongeren krijgen een behandeling in het bredere kader van ernstige problemen.
 - o De aanleidingen tot jeugdhulp worden veelal pas tijdens de behandeling duidelijk en zijn aan verandering onderhevig door externe factoren.
 - o Uit een steekproef onder instellingen blijkt dat seksueel misbruik als aanleiding voor jeugdhulp beperkt lijkt voor te komen. Door de beperkte aantallen is het lastig voor gemeenten om via beleid hierop te sturen.
 - o De onderzoekers dragen verschillende alternatieve mogelijkheden aan om inzicht te krijgen in het voorkomen van seksueel misbruik, onder meer door het combineren van data en het gericht zoeken, het verbeteren van de monitor Veilig Thuis en door het beter registreren van seksueel misbruik in dossiers.
- *Nadere onderzoeken Beleidsinformatie Jeugd (bijgevoegd)*
 Naar aanleiding van de haljaarcijfers 2019 zijn drie nadere onderzoeken verricht, naar 1) de afbakening van de jeugdhulpplicht, 2) langere trajectduur en 3) de invloed van toenemend hoofd- en onderaannemerschap op de registratie van beleidsinformatie. Deze onderzoeken treft u als bijlagen bij deze brief. De belangrijkste resultaten zijn
- o Het is moeilijk om objectief onderscheid te maken tussen preventie en ambulante jeugdhulp. Een eerder ontwikkelde leidraad²³ hiervoor biedt niet altijd uitkomst. De aanbeveling aan gemeenten is om over de reikwijdte van de jeugdhulpplicht in gesprek te gaan met ouders, burgers en de gemeenteraad.
 - o De gemiddelde trajectduur is gestegen. Er bestaan echter grote verschillen tussen regio's.
 - o Hoofd- en onderaannemerschap heeft geen invloed op registratie op cliëntniveau. Mogelijk is er wel vaker sprake van onder- of overrapportage op trajectniveau.

Tot slot**PM: afsluitende boodschap**

De minister van Volksgezondheid De minister voor Rechtsbescherming
 Welzijn en Sport,

²³ <https://www.nederlandsejeugdinstuur.nl/nl/download/Nij/beleidsinformatie-stelsel/ter-pleging-jeugd-meetbare-preventie.pdf>

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

CONCEPT

Datum
Retreft: Voortgangsbrief Jeugd

Bezoekadres
Parascoopplein 5
2511 VX Den Haag
www.rjkszoverheid.nl

Kenmerk

Uw brief

Bijlage(n)

Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de datum
en het kenmerk van deze
brief.

Geachte voorzitter,

Ter voorbereiding op het Algemeen Overleg Jeugd van 23 juni a.s. informeren wij u met deze brief over de voortgang van de acties om de zorg voor jeugd¹ te verbeteren. De vierde voortgangsrapportage van het programma Zorg voor de Jeugd – opgesteld door de stuurgroep bestaande uit vertegenwoordigers van Rijk, gemeenten, aanbieders, professionals en cliënten - ontvangt u bijgevoegd. De rapportage laat zien dat de jeugdzorg, stap voor stap verbetert.

De getroffen coronamaatregelen hebben veel impact op het 'normale' leven van kinderen, jongeren en ouders. De afgelopen maanden hebben betrokken partijen - (pleeg)ouders, professionals, aanbieders, scholen, kinderopvang, gemeenten en Rijk – zich enorm ingespannen om de gevolgen van het coronavirus voor de jeugd zo goed mogelijk op te vangen. Gelukkig bieden de versoepelingsmaatregelen vanaf 11 mei jl. meer ruimte om het normale leven weer op te pakken. Het kabinet wil in de overgangsfase de creativiteit en de initiatieven van kinderen en jongeren graag benutten. Bijzondere aandacht is nodig voor de effecten van COVID-19 op kwetsbare groepen.

Bij brief *Perspectief voor de Jeugd*² van 20 maart 2020 hebben wij uw Kamer geïnformeerd over onze voorstellen om de organisatie van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdclassering te verbeteren.² Met onze voorstellen willen wij de kwaliteit en continuïteit van de zorg aan kinderen met complexe problemen en specialistische- en levensbrede vraagstukken beter borgen. Hiertoe is nodig:

- a) Meer ruimte voor het collectief van gemeenten om regionaal te kunnen sturen op de ontwikkeling van het jeugdhulplandschap (de transformatie).
- b) Verhogen van de kwaliteit en continuïteit van het aanbod door het stellen van (nadere) eisen aan intern toezicht, transparante bedrijfsvoering en openbare jaarverantwoording.
- c) Versterken van het inzicht in en het toezicht op de zorg voor jeugd door de Jeugdautoriteiten meer mogelijkheid om in te kunnen grijpen als zorgcontinuïteit in geding komt.

¹ Onder zorg voor jeugd wordt verstaan: jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdclassering.
² Perspectief voor de Jeugd, 20 maart 2020, TK 31 836, nr. 723

- d) De jeugdbescherming vereenvoudigen om kinderen en gezinnen eerder en beter te helpen. Kenmerk

Door onze voorstellen ontstaat meer rust en stabiliteit in het jeugdhulpplandschap en zullen onnodige uitvoeringslasten afnemen. Ter voorbereiding op het AO van 23 juni informeren wij u met deze brief over de stand van zaken.

Hoofdpunten van deze brief:

- De sociale impact van het coronavirus is groot. Alle betrokken partijen in de jeugdsector spannen zich enorm in om het normale leven van kinderen, jongeren en gezinnen in tijden van corona te hervatten. We willen daarbij de creativiteit en initiatieven van jongeren zo goed mogelijk benutten (par. 1).
- Met het programma Zorg voor de Jeugd wordt stap voor stap voortgang geboekt. De meest recente cijfers van het CBS (jaarcijfers 2019) laten een stijging van het jeugdhulpgebruik zien (par. 2).
- We geven u de stand van zaken van de voorstellen in onze brief van 20 maart 2020 rond versterken regionale samenwerking, toegang tot jeugdhulp, goed bestuur van aanbieders en toezicht door de Jeugdautoriteit. Deze zomer gaat het wetsvoorstel in consultatie (par. 3).
- Voor eind 2020 willen we tot een toekomstscenario vereenvoudiging jeugdbescherming komen inclusief (organisatorische) consequenties en fasering en tijdpad van realisatie. We informeren u over de stand van de verbeteraanpak op korte termijn (par. 4).
- Gemeenten ontvangen van het Rijk een voorschot van € 144 miljoen ter compensatie van de extra kosten van zorg vanuit het sociaal domein tijdens de coronamaatregelen. Het toegezegde onderzoek naar het structureel benodigde budget voor jeugdzorg is dit voorjaar van start gegaan (par. 5).
- We informeren u over de uitvoering van moties en toezeggingen en een aantal (nadere) onderzoeken (par. 6).

1. Gevolgen COVID-19 voor jeugd, jeugdhulp en jeugdbescherming

Algemeen

De getroffen maatregelen om COVID-19 te beteugelen hadden en hebben grote impact op het 'normale' leven van kinderen, jongeren en ouders. Kinderen en jongeren hebben lange tijd niet naar school kunnen gaan, konden niet afspreken met vrienden en vriendinnen, werden beperkt in hun mogelijkheid om te sporten en bewegen en zagen in veel gevallen inkomsten uit hun bijbaan teruglopen of zelf volledig verdwijnen. Voor veel ouders, en zeker alleenstaande ouders, was het een uitdaging hun kinderen thuis op te vangen en te begeleiden met hun huiswerk in combinatie met thuiswerken.

De Zorg voor de Jeugd stuurgroep partners hebben, samen met kennisinstellingen en andere partijen in het jeugddomein, de afgelopen periode intensief samengewerkt om oplossingen te vinden en de continuïteit van hulp, zorg, ondersteuning en begeleiding aan gezinnen zo goed mogelijk te borgen en de schade te beperken. De website van het NJI (www.nji.nl/coronavirus) is door de partijen gezamenlijk ingericht als de centrale pagina die jeugdigen, ouders en professionals voorziet van heldere, betrouwbare en eenduidige informatie over het omgaan met de gevolgen van het coronavirus. Ook is er een gezamenlijke visie opgesteld over hoe kinderen zich zo gezond, veilig en kansrijk mogelijk blijven ontwikkelen in een 1,5 meter samenleving en hun opvoeders daarbij gesteund worden. Iedereen die

betrokken is bij de ontwikkeling en begeleiding van kinderen (zowel in domein van zorg, kinderopvang, onderwijs) is opgeroepen vanuit deze visie te handelen. In samenspraak met vertegenwoordigende organisaties voor mensen met een beperking, is een COVID-19 strategie ontwikkeld voor mensen met een beperking of chronische ziekte. Kenmerk

Kort na de invoering van de maatregelen zijn afspraken gemaakt met gemeenten en scholen dat er begeleiding en opvang is voor alle kinderen in een kwetsbare positie. Leraren krijgen via de nieuwe website www.weeraanwezigopschool.nl/ handvatten om de aanwezigheid van leerlingen te stimuleren. Het kabinet heeft kinderen en jongeren, met inachtneming van de nodige voorzorgsmaatregelen, de mogelijkheid gegeven om buiten te bewegen en te sporten. Samen met de opening van de basisscholen en kinderopvang vanaf 11 mei jl. heeft dit kinderen, jongeren en ouders de nodige 'lucht' gegeven. Verder zijn er met gemeenten afspraken gemaakt over de financiering van de zorg (zie paragraaf 5).

Benutten van creativiteit en initiatieven van kinderen en jongeren
 Overal in het land zien we dat gemeenten, maatschappelijke organisaties en mensen zelf initiatief nemen en projecten opstarten om gezinnen zo goed mogelijk te ondersteunen in deze tijd, zoals bijvoorbeeld het maatjes onderwijs in Den Haag waarbij maatjes ondersteunende studiebegeleiding bieden aan leerlingen in het voortgezet onderwijs, of de vele maatschappelijke initiatieven die zich richten op het ondersteunen van gezinnen door bijvoorbeeld boodschappen te doen of kinderen tijdelijk op te vangen. Het kabinet vindt het belangrijk om bij de route naar herstel de creativiteit en de initiatieven van kinderen en jongeren te benutten. De Minister-President heeft kinderen en jongeren op 19 mei jl. uitgedaagd om actief mee te denken. Op deze oproep zijn veel positieve reacties gekomen. Kinderen en jongeren zijn inmiddels op alle niveaus - op school, in de wijk, in de gemeente en op nationaal niveau (Nationale Jeugdraad) - betrokken.

Sociale impact kwetsbare groepen

Voor kinderen en gezinnen die het ook voor de coronacrisis al moeilijk hadden is de druk hoog, zoals het advies van de Tijdelijk Werkgroep Sociale Impact van het coronavirus laat zien.⁷ Deze werkgroep belicht vanuit lokale kennis en ervaringsdeskundigheid en wetenschappelijke inzichten drie inzichten die van belang zijn bij de verdere besluitvorming over de route naar herstel:

- 1) De ontferming over bestaande en nieuwe kwetsbare groepen;
- 2) Het versterken van de samenwerking tussen overheden en lokale coalities;
- 3) Het geven van regie over eigen leven aan alle burgers en met name aan jongeren.

Het kabinet komt nog voor de zomer met een concrete aanpak in samenwerking met gemeenten.

Opvoeden en omgaan met spanningen in gezinnen

Het Nederlands Jeugdinstituut heeft praktische tips gedeeld over opvoeden, vrijetijdsactiviteiten met kinderen en het omgaan met spanningen binnen een gezin in tijden van corona⁸. Er is een nieuwe campagne gestart tegen huiselijk geweld en op de website 1kdoelstegenhuiselijkgeweld.nl zijn concrete tips en

⁷ <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/college/surgameester/persberichten/coronacrisis-lijdt-sociale-problemen/>

⁸ <https://www.nji.nl/coronavirus/Ouders/Daagelijks-leven/Wat-als-spanningen-thuis-oplossen-door-coronavirus-ouders>

adviezen aangeboden. Het codewoord 'masker 19' is ingevoerd waarmee slachtoffers van huiselijk geweld bij apotheken melding kunnen doen. Ook is op verschillende plekken in het land de online bereikbaarheid van Veilig Thuis verbeterd door een chatfunctie in te voeren, aangezien slachtoffers van huiselijk geweld niet altijd in staat zijn om zelf te bellen naar Veilig Thuis.

Kenmerk

Gevolgen voor jeugdhulp

Kinderen, jongeren en (pleeg)ouders hebben te maken gehad met aanpassingen van bezoekregelingen en professionals moeten anders te werk gaan om hun eigen gezondheid en die van kinderen en jongeren te beschermen. Kinderen, jongeren, (pleeg)ouders, professionals, instellingen en gemeenten hebben samen met kennisinstellingen en andere partijen in het jeugddomein, intensief samengewerkt om oplossingen te vinden voor de problemen waar ze op stuiten en de continuïteit van hulp, zorg, ondersteuning en begeleiding aan gezinnen zo goed mogelijk te borgen. Om besmettingen te voorkomen zijn bezoekregelingen aangepast en zijn protocollen ontwikkeld zodat jeugdprofessionals veilig kunnen werken en kinderen/cliënten veilig de benodigde zorg kunnen krijgen. De tweede corona-quickscan van de Jeugdautoriteit³ laat zien dat eind mei 2020 de meeste aanbieders beter om weten te gaan met de coronamaatregelen dan direct na de uitbraak in maart. Toen was de financiële regeling tussen Rijk en VNG over continuïteit van zorg, die recent is verlengd tot 1 juli (zie paragraaf 4 van deze brief), bij de meeste aanbieders nog niet bekend. Bovendien zaten instellingen toen nog midden in de omslag naar de nieuwe werkwijze in verband met corona. Tegelijkertijd zijn er ook nu nog zorgen en knelpunten. De Jeugdautoriteit neemt contact op met instellingen waarbij de financiële risico's relatief hoog zijn om te kijken of er enigerlei vorm van ondersteuning nodig is.

Gevolgen voor jeugdbescherming

De professionals die uitvoering geven aan de jeugdbescherming spannen zich enorm in om onder de huidige omstandigheden problemen te signaleren en beschikbaar te zijn voor gezinnen in een kwetsbare positie. Door hun flexibiliteit en creativiteit slagen zij er goed in zicht te houden op de veiligheid van jeugdigen. De instroom is bij zowel de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) als de Gecertificeerde Instellingen (GI's) redelijk stabiel gebleven ten opzichte van de periode voor de intelligente lockdown. Bij de GI's was alleen in de eerste weken van de lockdown een daling zichtbaar in de instroom, maar deze is weer bijgetrokken. Aanvankelijk vond alleen in crisissituaties, bijvoorbeeld een uithuisplaatsing, face to face contact plaats met gezinnen. Maar met de versoepeling van de maatregelen bewegen GI en RvdK zich in de uitvoering steeds meer richting het nieuwe normaal. Dat betekent dat jeugdwerkers weer meer op huisbezoek gaan bij gezinnen en er meer ruimte komt voor het nakomen van omgangsregelingen. Hierbij wordt het afwegingskader face to face contact van het NJI gehanteerd.

2. Vierde Voortgangsrapportage Programma Zorg voor de Jeugd

Het Programma Zorg voor de Jeugd is nu halverwege haar looptijd. De afgelopen zes maanden hebben alle betrokken partijen hard gewerkt aan de implementatie van de acties. Er zijn concrete resultaten gerealiseerd op de ondersteuning aan (wijk)teams, terugdringen van vermijdbare administratieve lasten, de

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/06/03/tweede-corona-quickscan-jeugdhulpaanbieders>

mogelijkheden om als jongere langer in een gezinshuis te verblijven en het leren van complexe casuïstiek. Zo is er om nog beter te leren van casuïstiek door het Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd (OZJ) een jaarrapportage oppakken en leren van complexe casuïstiek opgesteld.⁶ Een ander voorbeeld is de landelijke schrapweek die van 10 t/m 14 februari 2020 heeft plaatsgevonden en heeft opgeleverd dat partijen in de jeugd- en opvoedhulp een onderhandelaarsakkoord hebben om te stoppen met vernijdbaar tijdschrijven. Voor een overzicht van de acties en bijbehorende resultaten verwijzen wij u graag naar de bijgevoegde voortgangsrapportage.

Kenmerk

De praktijk voor kinderen, jongeren, (pleeg)ouders, professionals, jeugdhulpaanbieders en gemeenten verbetert stapje voor stapje, maar er is nog veel werk te verrichten. In de bijgevoegde rapportage leest u welke acties de komende tijd vanuit het programma Zorg voor de Jeugd worden ingezet om hier verandering in aan te brengen. Ook in de tweede helft van de uitvoering van het programma blijven we inzetten op het verbeteren van de praktijk. De acties van het programma Zorg voor de Jeugd dragen mede bij aan de opvolging van de aanbevelingen van de commissie de Winter.

COVID-19 heeft ook impact op de uitvoering van het programma. De betrokken partijen hebben hun focus moeten verschuiven van hun reguliere werk naar de impact van de coronamaatregelen. Sommige bijeenkomsten in het kader van het programma zijn niet doorgegaan en de betrokken partijen hebben veel tijd gestoken in het omgaan met de gevolgen van de coronamaatregelen. We zien echter bij alle partijen een grote bereidheid om ook in deze periode door te gaan met het uitvoeren van het programma en de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering merkbaar en meetbaar beter te maken. In de komende maanden zullen wij beter zicht krijgen op de gevolgen van corona voor het programma.

Voorlopige cijfers jeugdhulpgebruik 2019

Bij deze brief treft u tevens de voorlopige CBS cijfers⁷ over het jeugdhulpgebruik van 2019 aan. Het volgende valt op uit deze cijfers:

- Meer jongeren ontvangen jeugdhulp: In 2019 kregen bijna 424 duizend jongeren jeugdhulp in natura. In dezelfde periode van 2018 waren dit er bijna 411 duizend, een stijging van 3,2%.
- Vooral jeugdhulp zonder verblijf stijgt (+3,3%): Bijna 405 duizend kinderen ontvangen een vorm van jeugdhulp zonder verblijf. Hierbij is jeugdhulp op locatie van de aanbieder de meest voorkomende vorm van jeugdhulp. Verder is de daling van de hulp geleverd door wijk- en buurtteam met 3,5% opvallend.
- Jeugdhulp met verblijf neemt licht toe, grote variatie in leeftijdsgroepen: Het aantal jongeren dat jeugdhulp met verblijf ontvangt is na een flinke daling in 2018 weer licht gestegen in 2019 (+0,5%). Deze stijging is voor een groot deel te verklaren door de groep jongeren die na hun 18de verjaardag een vorm van verlengde jeugdhulp heeft ontvangen (+35%). Bij de groep kinderen 0-18 jaar is het jeugdhulp met verblijf licht afgenomen (-0,9%). Deze afname van jeugdhulp met verblijf (0-18 jaar) zien we terug in de dalende trend in

⁶ <https://ocw.nl/rapportage/2019/ambassadeurschap-oppakken-en-leren-van-complexe-casuistiek/>

⁷ CBS stelt deze jaarcijfers in het najaar definitief vast o.b.v. later aangeleverde data van jeugdhulpaanbieders. Ervaring leert dat cijfers ongeveer 1-2% hoger uitvallen.

- uithuisplaatsingen bij ondertoezichtstelling (OTS), van 29% in 2018 naar 27% in 2019. Kenmerk
- Minder nieuwe jeugdhulptraject gestart: Opvallend is dat het aantal gestarte trajecten in 2019 ten opzichte van 2018 is gedaald met 54.230. De aantallen verwijzingen van huisartsen, wijkteams en andere verwijzers vallen in 2019 ook lager uit.
 - Trajectduur jeugdhulp neemt toe: De trajectduur van jeugdhulp neemt met gemiddeld 65 dagen toe tussen 2016 en 2019. De grootste stijging (2016-2019) zien we bij ambulante jeugdhulp geleverd door het buurt- of wijkteam (125 dagen) en bij ambulante jeugdhulp op locatie aanbieder (73 dagen). In 2019 worden jongeren 28 dagen langer behandeld dan in 2018. Deze ontwikkelingen worden komend half jaar nader onderzocht.
 - Meer jongeren in de jeugdbescherming: Het aantal jongeren in de jeugdbescherming is toegenomen van 40.060 in 2018 naar 41.000 in 2019.
 - Minder jongeren in de jeugdreclassering: Het aantal jongeren in de jeugdreclassering is wederom gedaald, van 9.385 in 2018 naar 9.110 in 2019.
- In de monitor van het programma Zorg voor de Jeugd wordt nadere duiding gegeven aan deze cijfers verrijkt met andere databronnen. Bijgevoegd vindt u – zoals eerder toegezegd – hoe we de stuurinformatie aan het verbeteren zijn.

3. Perspectief voor de Jeugd: stand van zaken

Om kwalitatief goede zorg voor jeugdigen³ te kunnen leveren moet de organisatorische en wettelijke basis van het jeugdstelsel op orde zijn. Vijf jaar na de inwerkingtreding van de Jeugdwet is in de uitvoeringspraktijk een aantal structurele knelpunten zichtbaar die aanpassingen van het wettelijk kader vereisen. De belangrijkste knelpunten zijn:

- het lukt gemeenten en aanbieders onvoldoende om regie en samenhang in het zorglandschap te organiseren;
- bepaalde specialistische functies en voorzieningen komen onder de druk te staan waardoor de continuïteit van zorg onvoldoende geborgd is;
- de kwaliteit van de jeugdhulp en de jeugdbescherming staat onder druk.

De voorstellen in onze brief 'Perspectief voor de Jeugd' van 20 maart jl. hebben als doel de kwaliteit en continuïteit van de zorg aan kinderen met complexe problemen en specialistische- en levensbrede vraagstukken beter te borgen.

We beogen met de voorgestelde aanpassingen van het wettelijk kader:

- meer mogelijkheden voor het collectief van gemeenten in een jeugdhulpregio om te kunnen sturen op de ontwikkeling van het jeugdzorglandschap door versterking van het opdrachtgeverschap en concretisering van de regionale samenwerking;
- jeugdhulpaanbieders versterken hun opdrachtnemer- en werkgeverschap en goed bestuur door het stellen van (nadere) eisen aan intern toezicht, transparante bedrijfsvoering en openbare jaarverantwoording;
- inzicht te krijgen in en toezicht mogelijk te maken op de ordening en ontwikkeling van het zorglandschap door het versterken van de Jeugdautoriteit.

Hierdoor ontstaat meer rust en stabiliteit in de samenwerking, borgen we de continuïteit van zorg, voorkomen we schokken in het zorglandschap en verbetert de organisatie van de zorg voor jeugd. Bovendien verminderen we hierdoor uitvoeringslasten bij gemeenten, aanbieders en gecertificeerde instellingen.

³ Onder 'zorg voor jeugdigen' verstaan we de jeugdhulp, kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering

In onze brief van 20 maart jl. hebben we de voorgenomen aanpassingen van het wettelijk kader op hoofdlijnen beschreven. We zijn over de verdere uitwerking intensief in gesprek met gemeenten, jeugdhulpaanbieders, cliëntvertegenwoordigers en professionals. In deze gesprekken komen verschillende standpunten naar voren. Gemeenten willen dat de wetsaanpassingen maximale ontwikkelruimte laat. De voorstellen mogen de voorlopers niet belemmeren en zij benadrukken de sociaal domein brede aanpak. Gemeenten zien ook dat de voorstellen duidelijke kaders bieden voor de samenwerking. Aanbieders vragen om een stevig wettelijk kader dat hen helpt omgaan met de diversiteit aan verschillende contracteisen en richting geeft aan de gewenste ontwikkeling van het aanbod. Professionals en beroepsverenigingen geven aan dat professionele deskundigheid ook geborgd moet worden. Doel van onze voorstellen is de een gelijkwaardig speelveld te creëren waarin gemeenten en aanbieders met elkaar jeugdigen met een probleem zo goed mogelijk kunnen ondersteunen. Gemeenten delen deze analyse en hebben hiertoe gezamenlijk een Norm voor Opdrachtgeverschap opgesteld, zie paragraaf 3.3.

Kenmerk

3.1 Gemeenten verstevigen hun opdrachtgeverschap door (boven)regionale samenwerking

Zoals in onze brieven van 7 november 2019 en 20 maart 2020 beschreven is er een noodzaak om tot duurzame, niet-vrijblijvende samenwerking te komen tussen gemeenten met het oog op borging van specialistische (zorg)functies, vermindering van bureaucratie en de nodige transformatie 'naar zo thuis mogelijk' van het zorglandschap. Gegeven de eerder beschreven knelpunten (zie tevens naar voren komen in het recent verschenen evaluatieonderzoek Passend Onderwijs) acht het kabinet het gewenst om nadere eisen te stellen aan de samenwerking tussen gemeenten. Aanpassing van de Jeugdwet is nodig om een effectieve samenwerking van gemeenten te ondersteunen. Om de doelen van de Jeugdwet te realiseren zetten we gelijktijdig stappen op andere gebieden: zorginhoudelijk (onder andere met Programma Zorg voor de Jeugd) en financieel (zie paragraaf 5 van deze brief).

Gemeenten hebben met betrekking tot regionale samenwerking verschillende behoeften, afhankelijk van hun grootte en positie in de regio. Een kleinere gemeente heeft meer belang bij de samenwerking in regionaal verband dan een gemeente die zelfstandig voldoende schaalgroottes heeft om specialistische jeugdhulp te kunnen organiseren. Aanbieders zoeken naar een optimale verhouding tussen het bieden van lokaal maatwerk en het efficiënt organiseren van hun aanbod. Er is een gezamenlijk inzicht en overzicht nodig in het zorglandschap zodat aanbieders hun jeugdhulp optimaal kunnen aanbieden en aanpassen naar de gewenste transformatie.

De bestaande jeugdhulpregio's zijn verschillend in omvang en samenstelling. We zien in de praktijk dat gemeenten goede resultaten bereiken door de sociaal domein brede aanpak die zij op lokaal niveau vormgeven. Met het wetsvoorstel 'Aanpak meervoudige problematiek sociaal domein' dat dit voorjaar in internetconsultatie is gegaan en met het Programma Maatwerk Multiprobleemhuishoudens willen we de gemeenten daarbij ondersteunen. We willen met onze voorstellen zoveel mogelijk recht doen aan het kunnen bieden van lokaal maatwerk, sociaal domein breed, waarbij de leefwereld het kind of de jongere centraal staat. Daarbij is de school een belangrijke plek waar de

hulpvraag van jeugdigen vroegtijdig naar voren kan komen. Daarnaast willen we meer eenduidigheid in de organisatie van de specialistische jeugdhulp creëren. We willen versterken waar het goed gaat en ondersteunen waar nodig. Er moet voldoende ontwikkelruimte blijven bestaan voor gemeenten. Er is echter een aantal punten waarop samenwerking binnen een regio noodzakelijk is. Het voorgenomen wetsvoorstel voorziet in het volgende:

Kenmerk

- *Gemeenten in een jeugdhulpregio stellen (aanvullend op hun lokale beleid) een regiovisie op waarin de gewenste ontwikkeling van het zorglandschap is beschreven.*
Deze visie is zodanig concreet dat ze vertaald kan worden naar de (regionale) organisatie van de benodigde zorg voor jeugdigen. De regiovisie komt tot stand in overleg met aanbieders, jeugdprofessionals, (vertegenwoordigers van) jongeren en ouders, gecertificeerde instellingen, Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming, onderwijs, en andere ketenpartijen. Bij het opstellen van de regiovisie maken gemeenten gebruik van de ervaringsdeskundigheid van cliënten en de professionele deskundigheid van professionals.
- *Gemeenten in een regio organiseren gezamenlijk kinderbeschermingsmaatregelen, jeugdclassering en bij of krachtens amvb te bepalen vormen van jeugdhulp. In de amvb staat tevens over welk van deze vormen bovenregionaal afgestemd dient te worden.*
Het doel van de regionale samenwerking is het organiseren van de zorg voor jeugdigen die de schaal van een individuele gemeente te boven gaat. Bovendien nemen uitvoeringslasten af, wanneer een aanbieder of gecertificeerde instelling eenduidige afspraken per regio heeft. Wij zijn met gemeenten en aanbieders in gesprek over de zorg voor jeugd die in ieder geval regionaal georganiseerd moeten worden. Vanwege de flexibiliteit worden deze in een AMVB vastgelegd. Het gaat om de beschikbaarheid van kinderbeschermingsmaatregelen, jeugdclassering en specialistische en/of weinig voorkomende jeugdhulp en specialistische verblijfsfuncties.³ Het gaat daarnaast om vormen van jeugdhulp waarbij er een bepaalde schaal nodig is om de kwaliteit en/of beschikbaarheid te garanderen, te weten pleegzorg, gezinsvervangend verblijf en jeugdhulp in het kader van een urgente crisissituatie. De lijst met jeugdhulpvormen voor in de AMVB worden verder uitgewerkt met gemeenten, aanbieders en andere stakeholders om in de komende maanden te komen tot een 80%'s lijst en te komen tot een aantal criteria die gebruikt kunnen worden om te bepalen welke vormen er regionaal ingekocht moeten worden.
Deze vormen van zorg voor jeugdigen dienen regionaal georganiseerd te worden. Dit betekent dat ze regionaal worden ingekocht en dat de verantwoording plaatsvindt op een eenduidige manier per product/aanbieder. De manier waarop gemeenten in de regio dat gezamenlijk organiseren en inkopen, leggen ze vast in de regiovisie. De regionaal georganiseerde zorg voor jeugdigen moet altijd passen en aansluiten bij de lokale situatie, in afstemming met het lokale veld, sociaal domein breed waaronder de samenwerkingsverbanden Passende Onderwijs.
- *Gemeenten treffen voor bovenstaande taken een gemeenschappelijke regeling als bedoeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr), waarmee ze een Jeugdhulpregio instellen of aanwijzen die in ieder geval zorgt voor inkoop van zorg die (boven)regionaal moet worden georganiseerd en voor bovenregionale afstemming.*

³ Deze lijst is niet uitputtend en gebaseerd op de huidige praktijk. De lijst is gebaseerd op de 'Subsidieregeling contributie cruciale jeugdzorg' en de inkoopsegmenten van de Handreiking inkoopregulatie van het Programma inkoop en aanbesteden sociaal domein januari 2020.

Een goed georganiseerde regio is essentieel voor de uitvoering van de regiovisie. Een stabiele regio waarin langdurige efficiënte samenwerking en afstemming vanzelfsprekend is. Een regio die aangesproken kan worden op momenten dat het niet goed gaat. Om de stabiele samenwerking te faciliteren, is een passende samenwerkingsvorm nodig. De Wgr kent hiertoe verschillende mogelijkheden die passend zijn, van licht naar zwaar: een centrumgemeente constructie, een bedrijfsvoeringsorganisatie of een openbaar lichaam¹³. Deze gemeenschappelijke regelingen wordt belast met bovengenoemde taken. Wij zijn ons bewust van de dilemma's rondom de borging van de democratische legitimiteit en het gevoel van afstand die een gemeenschappelijke regeling kan oproepen versus de behoefte om de regionale samenwerking te versterken. Zorg voor jeugdigen zal altijd zo thuis/lokaal mogelijk worden uitgevoerd. De taken die wij voor ogen hebben zijn echter van dien aard, dat hierbij een hoge mate van efficiëntie en effectiviteit bereikt kan worden door deze gezamenlijk uit te voeren, zonder afbreuk te doen aan de lokale beleidsvrijheid en behoefte om lokaal maatwerk te kunnen bieden. BZK werkt daarbij aan een wetsvoorstel om de democratische legitimiteit van gemeenschappelijke regelingen te versterken.

- *In nadere regelgeving wordt vastgelegd welke gemeenten samenwerken in welke jeugdhulpregio's.*
Vertrekpunt voor de korte termijn zijn de huidige 42 jeugdhulpregio's. In de praktijk zijn er op dit moment meer dan 42 regio's. Het aantal is de komende maanden onderwerp van gesprek vanwege de balans tussen efficiënte schaal voor de samenwerking versus de benodigde schaalgrootte om benodigde specialistische zorg voor jeugdigen beschikbaar te houden.

Bovenregionale afstemming

Voor een aantal vormen van zorg voor jeugdigen is naast organisatie op regionaal niveau, ook bovenregionale afstemming nodig. We zien dat accounthoudende regio's een goede stevige rol kunnen vervullen en dat dit effect heeft. Regio's zijn van elkaar afhankelijk voor de beschikbaarheid en continuïteit van deze zorg. Dat vraagt om gezamenlijke keuzes en sturing. Zeker omdat de transitie van de jeugdhulp (en van het sociaal domein) leidt tot een veranderende vraag. We leggen vast waarover er minimaal bovenregionale afstemming nodig is. Deze bovenregionale afspraken worden toegevoegd aan de regiovisie en vertaald naar regionale inkoop. Het gaat hierbij in ieder geval om afspraken over de organisatie van kinderbeveiligingsmaatregelen en jeugdclassering. Wat betreft de jeugdhulp gaat het vaak om zeer intensieve, specialistische jeugdhulp, waarbij de problematiek (bijna) altijd meervoudig van aard is. De aanbieders van deze zorg voor jeugdigen bedienen dan ook meerdere jeugdhulpregio's. De afstemming richt zich op:

- de matching van vraag en aanbod voor de beschikbaarheid en continuïteit van specialistische zorg voor jeugdigen;
- afspraken maken over het organiseren van beschikbaarheid en indien nodig de financiering daarvan;
- de gewenste ontwikkeling van deze vormen van zorg voor jeugdigen.

Wat er bovenregionaal wordt afgestemd, hangt uiteraard af van wat er regionaal is of zal worden ingekocht. Sommige regio's zullen bijvoorbeeld meer bovenregionaal afstemmen omdat het kleine regio's betreft. De bovenregionale samenwerking kan op verschillende manieren worden ingericht. We verwachten dat de hiervoor genoemde voorstellen in combinatie met

¹³ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeenten/intergemeentelijke-samenwerking>

de nieuwe rol van de Jeugdautoriteit (zie 3.6) voldoende zijn om de **bovenregionale afstemming te kunnen borgen**. We verwachten dat regio's dit zelf organiseren conform hun regiovisies, in het wetsvoorstel wordt daarom geen bestuurlijk construct uitgewerkt voor de bovenregionale samenwerking.

Kenmerk

Expertisecentra

Uw Kamer wordt met een afzonderlijke brief vóór het AO van 23 juni 2020 geïnformeerd over de voortgang van de expertisecentra. Gezien het doel van de expertisecentra en hun bovenregionale netwerk, ligt het voor de hand om deze centra en schaal ook te benutten voor de bovenregionale afstemming van bovenstaande onderwerpen. Hierover zijn wij met de gemeenten in gesprek.

3.2 Norm voor opdrachtgeverschap

Gemeenten zien ook het belang van niet-vrijblijvende regionale samenwerking. De VNG heeft daarom een 'norm voor Opdrachtgeverschap' uitgewerkt, die naar verwachting eind juni wordt vastgesteld¹¹. Deze norm beschrijft waaraan de (boven)regionale samenwerking van jeugdhulpregio's moet voldoen en hoe wordt gezorgd voor voldoende aanbod van specialistische jeugdhulp, kindbeschermingsmaatregelen en jeugdclassering. De NvO sluit aan bij de voorstellen van onze brief van 20 maart jl., met dien verstande dat in het in voorbereiding zijnde wetsvoorstel benoemd dat gemeenten de samenwerking vormgeven met een regeling op grond van de Wgr. Ook wordt in het wetsvoorstel vastgelegd welke vormen van jeugdhulp ten minste regionaal georganiseerd moeten worden. Met de NvO wordt in partnerschap gewerkt aan de gewenste verandering in de uitvoeringspraktijk. We zetten de intensieve samenwerking met VNG en gemeenten voort. De lessen uit de praktijk worden meegenomen in het wetsvoorstel zodat dit zo veel mogelijk de staande praktijk codificeert.

3.3 Aan de slag in de praktijk met versterken opdrachtgeverschap door regionale samenwerking

Gemeenten en Rijk willen nu al aan de slag om hun samenwerking te formaliseren, en een regionale visie en regionaal eenduidige inkoop te organiseren. We halen leervoorbeelden op bij drie regio's die al zo werken en bij drie regio's die het voorstel omarmen en aan de slag willen. Hierin wordt met gemeenten/VNG, aanbieders en Rijk opgetrokken. We delen deze vervolgens als casus voor andere regio's en we benutten de informatie voor het wetsvoorstel (codificeren). We werken hierbij nauw samen met onder andere het OZJ, het Ketenbureau i-Sociaal Domein en het programma Inkoop en Aanbesteden Sociaal Domein. Vanuit deze partijen worden gemeenten bij deze thema's ondersteund.

3.4 Versterken van de toegang tot jeugdhulp

De toegang tot en de kwaliteit van de hulp voor de jeugdigen is vaak verschillend vanwege de grote diversiteit in verschijningsvormen van lokale teams. Uit het KPMG-onderzoek komen vijf basisfuncties en bijbehorende centrale inzichten¹² naar voren. Om te komen tot een betere toegang tot jeugdhulp door versterking van onder meer de lokale teams, is het van belang om deze functies en inzichten daadwerkelijk lokaal te borgen. Hier zijn veel gemeenten en hun lokale teams al goed mee aan de slag gegaan. Om hen te ondersteunen bij het in de praktijk brengen en borgen van de basisfuncties, biedt het OZJ samen met kennisinstututen regionale bijeenkomsten, dialoogsessies en lokale ondersteuning aan. De basisfuncties maken onderdeel uit van de regiovisie van de Norm voor

¹¹ Pm Hyperlink

¹² PM rapport KPMG

Opdrachtgeverschap (NvO) van de VNG, waarmee gemeenten met hulp van het OZJ aan de slag gaan. Kenmerk

Zoals in onze brief van 20 maart jl. aangegeven, overwegen we een gemeentelijk toegangsplan (als onderdeel van het reeds verplichte gemeentelijke beleidsplan) verplicht te stellen, mocht de implementatie van de basisfuncties niet tot het gewenste resultaat leiden. Om dit mogelijk te maken is het voornemen om een delegatiebepaling op te nemen in de Jeugdwet¹³ (kan-bepaling). In de op te stellen AMVB zal - als dat te zijner tijd nodig blijkt te worden - worden voorgeschreven dat gemeenten in dat toegangsplan vastleggen wie welke rol in de toegang vervult. In de toelichting op die AMVB wordt dan uiteengezet dat gemeenten in het toegangsplan aangeven hoe zij in de praktijk invulling geven aan de basisfuncties en centrale inzichten uit het eerdergenoemde KPMG-onderzoek.

3.5 Jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen versterken hun opdrachtnemer- en werkgeverschap en goed bestuur

Ten behoeve van een beter systeem van interne en externe controle op de bedrijfsvoering van jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen worden met het in voorbereiding zijnde wetsvoorstel in de Jeugdwet (nadere) eisen opgenomen ten aanzien van het intern toezicht en de financiële bedrijfsvoering van jeugdhulpaanbieders. Deze eisen zijn in overeenstemming met de recent door de Eerste Kamer aangenomen de 'Wet toetreding zorgaanbieders' (Wtza) en de Aanpassingswet en hebben betrekking op:

- a) het hebben van een onafhankelijke intern toezichthouder;
- b) het voeren van een transparante financiële bedrijfsvoering;
- c) het aanpassen van de verplichting tot jaarverantwoording om deze waar mogelijk en passend binnen het sociaal domein te harmoniseren met de jaarverantwoordingsbepalingen voor de zorg.

3.6 Versterken inzicht in en toezicht op zorg voor jeugdigen

Het jeugdstelsel is decentraal georganiseerd. Dat maakt dat de focus gericht is op veel voorkomende hulp in de omgeving van het kind en gezin. Grip en regie houden op de organisatie van minder voorkomende, specialistische hulp vraagt aandacht. Er is onvoldoende collectieve sturing op de beschikbaarheid van deze zorg. Voorkomen moet worden dat er onbedoeld plotseling zorgaanbod wegvalt – en de gewenste transformatie bereikt wordt. Zoals in de tussenevaluatie van de Jeugdwet (PM) is geconstateerd, is inzicht nodig om de verantwoordelijkheid van gemeenten/regio's voor het totale zorglandschap waar te kunnen maken.

In 2019 is de Jeugdautoriteit opgericht om de continuïteit van cruciale jeugdhulp, kindbeschermingsmaatregelen en jeugdclassering te borgen. De Jeugdautoriteit heeft de taak om risico's met betrekking tot de beschikbaarheid en continuïteit van cruciale zorg voor jeugdigen te signaleren, te voorkomen en – zo mogelijk – op te vangen. Dat doet ze via vroegsignalering, agendering bij gemeenten/regionale entiteiten en aanbieders, het maken van afspraken en, in een uiterste geval, het adviseren over tijdelijke liquiditeitssteun (in 2020). De taken van de Jeugdautoriteit zijn niet wettelijk geborgd en daarmee te vrijblijvend.

¹³ Op dit moment zijn er in de Jeugdwet geen concrete eisen verbonden aan de toegang dan wel de lokale teams

In de huidige praktijk is de informatie om te kunnen sturen voor alle partijen te beperkt, vindt de signalering van risico's met betrekking tot continuïteit van zorg vaak (te) laat plaats en zijn de instrumenten om deze risico's op te vangen te vrijblijvend. Om die reden is toegezegd de Jeugddoelstelling te verstevigen. Kenmerk

Het wetsvoorstel creëert een wettelijke basis voor de taken van de

Jeugddoelstelling. We beogen met het wetsvoorstel:

- a) *het inzicht in de ontwikkeling van "het zorglandschap" voor jeugdigen te vergroten, met name de cruciale zorg voor jeugd. Dat maakt het makkelijker voor gemeenten en regio's om te sturen.*
- b) *te regelen dat toezicht wordt gehouden op de naleving van governance verplichtingen.*
- c) *inzicht te krijgen in de naleving van wettelijke taken van gemeenten en jeugdhulpregio's die bijdragen aan de beschikbaarheid van zorg teneinde regio en samenhang in de zorg voor jeugdigen te faciliteren c.q. de transitie te faciliteren.*

Ad a) Inzicht in de ontwikkeling van de zorg voor jeugdigen vergroten

Om het inzicht te vergroten en het voor alle betrokken partijen makkelijker te maken hun verantwoordelijkheden waar te maken, gaat de autoriteit onderzoek doen naar de ontwikkelingen in de Jeugdhulp. Dit onderzoek kan gaan over verschillende aspecten van het zorglandschap. Ik licht er hier twee uit:

- Een belangrijk onderdeel is het structureel monitoren van de beschikbaarheid van cruciale vormen van Jeugdhulp, kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. Om een regionale visie te kunnen ontwikkelen en de zorg regionaal dan wel bovenregionaal te organiseren, moet op een groter schaalniveau inzicht bestaan in de beschikbaarheid van deze zorg. Deze informatie helpt gemeenten en regio's bij hun regionale visie en organisatie.
- Daarnaast is het belangrijk om eventuele continuïteitsrisico's vroegtijdig in beeld te hebben om schokken in het zorglandschap op te kunnen vangen. Ook dat helpt gemeenten en regio's bij het organiseren van een stabiel aanbod. Daarom zal de autoriteit structureel onderzoek doen naar financiële problematiek bij aanbieders die de continuïteit van jeugdhulp, kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering in gevaar kan brengen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een early warning systeem waarin de financiële situatie van jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen, nieuwe aanbestedingen, kwaliteitsproblemen en onrust (zoals media-aandacht) worden meegenomen.

Ad b) Toezicht op de naleving van governance verplichtingen voor aanbieders

In het wetsvoorstel wordt geregeld dat de autoriteit toezicht kan houden op de naleving van de voorgestelde governance verplichtingen door de jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen. Dit is vergelijkbaar met het toezicht dat de IGJ houdt op de kwaliteit van zorg. Gemeenten hebben zelf geen wettelijke mogelijkheid hier toezicht op te organiseren. Dit geeft voor hen extra waarborgen. Zo nodig kan de autoriteit ook handhavend optreden. De taken en instrumenten zijn vergelijkbaar met het handavingsinstrumentarium in andere sectoren van de zorg.

Ad c) Inzicht in naleving wettelijke bepalingen gemeenten/regionale entiteiten

Het toezicht op de uitvoering van de Jeugdwet door gemeenten en jeugdhulpregio's is primair geborgd in het toezicht van de gemeenteraad op het college van Burgemeester en Wethouders. De autoriteit kan gemeenten

ondersteunen bij het invullen van dat toezicht door inzicht te verschaffen in het naleven van de wettelijke bepalingen van gemeenten/jeugdhulpregio's. Dit gaat bijvoorbeeld over de naleving van de verplichting tot (boven)regionale samenwerking en de verplichting tot het opstellen van een regiovisie. In het geval de autoriteit constateert dat de taken onvoldoende door gemeenten en/of jeugdhulpregio's worden nageleefd en er risico's bestaan voor de continuïteit van de zorg voor jeugdigen, zal de autoriteit betrokken gemeenten informeren zodat ze dit kunnen verbeteren. Hierbij zal de autoriteit analyseren wat het probleem is en wat de oplossing kan zijn

Kenmerk

Inzicht in de naleving van wettelijke taken is iets anders dan toezicht houden. De bestaande verhoudingen tussen Rijk en gemeenten blijft in stand. Door het inzicht dat er ontstaat kunnen colleges en gemeenteraden hun regie voerende en controlerende rol beter invullen. Daarnaast kan het Rijk toezicht houden via het interbestuurlijk toezicht¹⁴. De autoriteit kan de minister ondersteunen bij de uitvoering van de eerste drie stappen van het interbestuurlijk toezicht, door onderzoek te doen naar de naleving van wettelijke verplichtingen, door verbetervoorstellen c.q. aanbevelingen doen en met betrokken partijen afspraken te maken. Ook kan de autoriteit de voortgang van een dergelijk probleem monitoren ten behoeve van de borging van continuïteit van zorg.

Proces

De doorontwikkeling van de Jeugdautoriteit is in volle gang. De verkenning naar een Early Warning System voor Jeugd is afgerond en de Jeugdautoriteit werkt nu aan de inrichting daarvan.¹⁵ Omdat de uitvoering van de beschreven taken een wettelijke basis nodig hebben wordt ter overbrugging tot de wettelijke instelling van de autoriteit gewerkt aan een convenant met de VNG en de branchepartijen waarin afspraken worden gemaakt over taken en bevoegdheden van de Jeugdautoriteit in de tussentijd. Daarnaast wordt gewerkt aan het Instellingsbesluit Jeugdautoriteit, dat deze zomer van kracht zal zijn. In dit Instellingsbesluit borgen we de neutrale positionering ten opzichte van gemeenten, aanbieders en Rijk. Zo voeren we de motie Voordewind cs uit¹⁶. Met het wetsvoorstel zal een en ander in de wet zelf worden geregeld.

Omdat het toezicht op zorgaanbieders en onderzoek t.b.v. inzicht in het zorglandschap in de andere zorgsectoren is belegd bij de NZa zal in het wetsvoorstel worden opgenomen dat de Jeugdautoriteit wordt geïntegreerd bij de NZa. Het werkveld van de NZa kan daartoe worden uitgebreid tot het terrein van jeugdhulp, kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering.

3.7 Wetsvoorstel deze zomer in consultatie

Op dit moment vinden er veelvuldig gesprekken plaats met gemeenten, aanbieders, professionals en cliëntvertegenwoordigers over de uitwerking van de voorstellen om de werking van het jeugdstelsel te verbeteren. Naar aanleiding van de gesprekken worden de wettelijke teksten van het wetsvoorstel aangescherpt en verduidelijkt. Daarnaast worden uitvoeringsvraagstukken opgehaald en verkend. Het streven is om het wetsvoorstel nog deze zomer in consultatie te brengen.

¹⁴ zoals geregeld in de Gemeentewet en in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)

¹⁵ zie <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2020/05/11/early-warning-system-jeugdhulp-eindrapportage>

¹⁶ Kamerstuk 35 300 XVI, 2019-2020, nr. 119

Invoering van dit wetsvoorstel wordt mede voorbereid en ondersteund door het Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd en andere ondersteuningsstructuren in het sociaal domein.¹⁷ De ministeries van VWS en JenV zijn actief betrokken door leerervaring op te halen in gesprekken met het veld, door te kijken bij regio's die nu al grotendeels werken als bedoeld in dit wetsvoorstel en regionale samenwerking met pilots te ondersteunen. Met als doel dat de nadere regels werkbaar en uitvoerbaar zijn en ondersteunend aan de uitvoeringspraktijk van gemeenten en aanbieders.

Kenmerk

4. Vereenvoudiging en effectievere bescherming jeugd en gezin

Voor eind 2020 willen we tot een toekomstscenario vereenvoudiging jeugdbescherming komen inclusief (organisatorische) consequenties en fasering en tijdspad van realisatie. In dit traject zullen de VNG en de ministeries van VWS en JenV als gezamenlijk opdrachtgever opereren. Onder leiding van een kwartiermaker zal een divers (afkomstig van VNG, VWS en JenV) samengesteld projectteam het scenario uitwerken. De betrokken organisaties werkzaam in de keten zullen hierbij intensief worden betrokken. Dat geldt ook voor de inzichten uit de lopende pilots vereenvoudiging jeugdbescherming, die in beeld worden gebracht in een evaluatieonderzoek uitgevoerd door het Athena instituut, dat einde zomer wordt verwacht. Ook zoeken we verbinding met de programma's Geweld hoort nergens thuis en Scheiden zonder Schade. We zullen de resultaten daarvan, zoals de implementatie van de visie gefaseerde ketenzorg, in dit traject betrekken. In aanvulling hierop is het ministerie van VWS gestart met het project "Verbinding volwassen ggz en jeugddomein". Hierin wordt onderzocht welke knelpunten zich voordoen in het bieden van integrale zorg aan kwetsbare gezinnen waarbij de psychische problematiek van ouders een belangrijke rol speelt in de ontwikkelingsbedreiging en onveiligheid van jeugdigen. Ook worden oplossingsrichtingen verkend, onder andere in de inhoudelijke samenwerking en in het zorgstelsel.

Regionale verbeteraanpak jeugdbescherming/jeugdreeclassering voor de korte termijn

Op basis van de door de inspecties geconstateerde knelpunten in de uitvoering van de jeugdbescherming/jeugdreeclassering en gedane aanbevelingen hebben de accounthoudende gemeenten samen met de gecertificeerde instellingen (GI's) in mei de plannen van aanpak afgerond voor de verbetering van de uitvoering van de jeugdbescherming. In deze plannen hebben gemeenten en gecertificeerde instellingen diverse maatregelen opgenomen om tot een toereikende uitvoering van de jeugdbescherming en jeugdreeclassering te komen conform de aanbevelingen van de inspecties. De gemeenten en de GI's gaan nu conform de plannen van aanpak aan de slag met de noodzakelijke verbeterstappen. De inspecties voeren in 2020 een zogenaamd 'vervolgtoezicht' uit. De eerste stap van dit vervolg is dat de inspecties een beeld vormen of de door de GI en accounthoudende regio opgestelde verbeterplannen er op de korte termijn aan bijdragen dat kwetsbare kinderen met een kindbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp krijgen. Deze stap wordt uitgevoerd in mei en juni van 2020. Na afronding van deze eerste stap, maken de inspecties een bericht openbaar waarin de voortgang en proces wordt geschetst van het vervolg toezicht.

¹⁷ Pm

In de regio Zeeland is het plan van aanpak nog niet afgerond. Er vindt in deze regio op dit moment een innovatieve en belangrijke pilot plaats in het kader van de beoogde vereenvoudiging van de gehele jeugdbeschermingsketen. Gemeenten en GI constateren dat een meer fundamentele aanpak noodzakelijk is om voor de toekomst een goede uitvoering van de GI-functie binnen de jeugdbeschermingsketen te borgen. Hiervoor worden door betrokken partijen enkel varianten onderzocht die uiterlijk oktober tot een besluit moet leiden over een toekomstige inrichting van de GI-functie in Zeeland, passend binnen de vereenvoudiging van de jeugdbeschermingsketen in Zeeland. De Zeeuwse gemeenten dragen in 2020 zorg voor een zogenaamde 'instandhoudingsbijdrage' om de GI-functie te borgen. Hiervoor is een plan van aanpak opgesteld dat uiterlijk september/oktober tot een besluit moet leiden over de toekomstige inrichting van de jeugdbescherming en jeugdreclassering in Zeeland.

Kenmerk

Actieplan verbetering feitenonderzoek jeugdbeschermingsketen
 Het Actieplan Verbetering Feitenonderzoek in de jeugdbeschermingsketen is precies twee jaar geleden aan u aangeboden. Doel van dit actieplan is om het feitenonderzoek, de besluitvorming en de communicatie daarover, ook met kinderen en ouders, in de jeugdbescherming te verbeteren. In samenwerking met diverse partijen is een veelheid aan activiteiten geïnitieerd waarvoor we graag verwijzen naar de voortgangsrapportage. Op 29 april 2020 bent u geïnformeerd over de verkenning die het NJI heeft uitgevoerd naar de heersende opvattingen over de aanscherping van de rechtsgronden voor kindbeschermingsmaatregelen¹⁸. Daarnaast heeft een Tussenevaluatie van het Actieplan plaatsgevonden¹⁹. Uit deze evaluatie blijkt dat verreweg de meeste acties zijn opgepakt of in voorbereiding zijn. Het was nog te vroeg om uitspraken te doen over concrete effecten, omdat de implementatie en borging van de meeste acties gepland staat in 2020 en 2021. Geconstateerd is ook dat door organisaties eigenstandig al wordt gewerkt aan een verbetering van het feitenonderzoek. Door het Actieplan kunnen deze initiatieven beter worden gegendeerd, gebundeld en gedeeld. De tussenevaluatie geeft aanleiding tot aanscherping van het Actieplan. Zo gaan we onder meer aan de slag met het doorontwikkelen van een richtlijn voor feitenonderzoek. Bij de eindevaluatie (na 2021) zal worden onderzocht in hoeverre de opgaven uit het Actieplan zijn gerealiseerd.

De Raad voor de Kinderbescherming

Zoals in de brief *Perspectief voor de Jeugd* van 20 maart j.l. is aangegeven heeft het terugdringen van de wachtlijsten prioriteit bij de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK). Er is inmiddels een programmadirectie gestart die zorgt voor kaders, sturing en ondersteuning van teams. De manier waarop de RvdK zicht houdt op de veiligheid van kinderen die op de wachtlijst staan blijft wel een aandachtspunt. De inspecties hebben aangegeven hier in 2020 intensief op te blijven toezien. De RvdK neemt dit zeer serieus en werkt in samenwerking met het ministerie van JenV aan verbeteringen waarover uw Kamer in voornoemde brief is geïnformeerd. De versterkte samenwerking in de driehoek opdrachtnemer-

¹⁸ Kamerstukken II, 2019-2020, 31830, nr. 724.

¹⁹ https://www.nji.nl/onderzoek/afdeling/2009_actieplan-verbetering-feitenonderzoek-in-de-jeugdbeschermingsketen.aspx?ofTitle=nl&Hoo=O&Moe=I&N44w_Eg28vfoikVAMXEc_98oMmarBfMvved60S-yKZ7e56Y1yDmu0wledBYGju7FXhOWlJQgmKTJ_F7ZgWfveuw1&refId=JXDv6Mj3eO9hKEJAJ7V7InTg-UNgud0105y_80u7JaoD8uq8-YLDFR32hAW3mauQwGic_uF8Zou-3f4uoz2

opdrachtgever-eigenaar heeft ertoe geleid dat de inspecties het geïntensiveerde toezicht op verbetering van de interne sturing van de RvdK hebben afgesloten. Kenmerk

Het is daarnaast positief dat uit het verantwoordingsonderzoek 2019 van de Algemene Rekenkamer is gebleken dat de acute jeugdbescherming is gegarandeerd. Kinderen die in een acuut onveilige situatie verkeren worden vrijwel direct in veiligheid gebracht. De RvdK, kinderrechtshouders en gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming zijn gezamenlijk in staat om deze kinderen direct te helpen.

Mede als gevolg van corona is het niet haalbaar gebleken de beleidsdoelstellingen van de Raad voor de Kinderbescherming (artikel 34.1) en jeugdbescherming (artikel 34.5) voor het zomerreces aan uw Kamer te doen toekomen. De beleidsdoelstellingen zullen in het najaar gezamenlijk worden toegezonden.

5. Financiën

Afspraken Rijk en gemeenten over financiële compensatie inzake meerkosten coronamaatregelen

Het is van belang dat kinderen, jongeren en ouders tijdig passende hulp ontvangen en snel en goed geholpen worden met hun problemen. Om ook tijdens en na afloop van de maatregelen tegen het coronavirus hulp en ondersteuning zo goed mogelijk door te laten lopen heeft het Rijk het volgende afgesproken met de VNG:

- De financiering van jeugdhulpaanbieders wordt zoveel als mogelijk doorgezet tot op het niveau van voor de coronacrisis. Deze regeling geldt voor de periode van 1 maart tot 1 juli 2020.
- Het Rijk compenseert gemeenten voor directe meerkosten als gevolg van de coronacrisis. Een nadere uitwerking van de afspraken over de compensatie van meerkosten is op 3 juni gepubliceerd.²⁰ In deze uitwerking wordt nader geduid wat onder meerkosten wordt verstaan en wordt, om dubbele compensatie te voorkomen, de samenhang van de verschillende regelingen benadrukt. Deze uitwerking geldt voor de periode van 1 maart tot in ieder geval 1 juli. Meerkosten zullen zich ook na deze datum voordoen. De wijze van verlening is onderwerp van gesprek. Of en in hoeverre afspraken zich wijzigen, is onderwerp voor nader overleg en besluitvorming.
- Rijk en gemeenten zijn in gesprek over de compensatiemogelijkheden van de extra uitgaven over het geheel van 2020 voor zover die gerelateerd kunnen worden aan een evident uitstel van noodzakelijke zorg.
- De meerkosten door de coronamaatregelen en kosten gerelateerd aan uitstel van noodzakelijke zorg laten zich op gemeentelijk niveau reeds duidelijk voelen. Het Rijk heeft daarom besloten om - vooruitlopend op het volledig in beeld brengen van de financiële gevolgen - een voorschot van € 144 miljoen voor jeugd en maatschappelijke ondersteuning uit te keren aan gemeenten. Dit voorschot is opgebouwd uit een bedrag voor meerkosten en een bedrag voor inhaalzorg. Het Rijk en de VNG werken op basis van een toenemend inzicht toe naar een verdere afhandeling van de financiële gevolgen van de coronamaatregelen.

Onderzoek structureel benodigd budget

²⁰ <https://vng.nl/nieuws/uitwerking-afspraken-over-meerkosten-in-wmo-en-jeugd>

Gemeenten kampen met financiële druk. Om deze te verlichten heeft het kabinet vorig jaar extra middelen uitgetrokken voor de uitvoering van de Jeugdwet: € 420 miljoen in 2019, € 300 miljoen in 2020 en € 300 miljoen in 2021. Het kabinet heeft met gemeenten een onderzoek afgesproken naar de noodzaak van structureel extra middelen voor jeugdzorg (vanaf 2022) bij een doelmatige en doeltreffende uitvoering van de Jeugdwet. Dat onderzoek vindt dit jaar plaats. Inmiddels zijn de offertes beoordeeld en heeft onderzoeksbureau AEF de opdracht dit onderzoek uit te voeren. De onderzoeksopzet heeft uw Kamer woensdag 10 juni 2020 ontvangen als bijlage bij de antwoorden op Kamervragen de heer Peters. Vorig jaar hebben wij uw Kamer geïnformeerd over de hoofdvragen van dit onderzoek:

- Hoeveel budget hebben gemeenten structureel nodig voor een doelmatige en doeltreffende uitvoering van de huidige Jeugdwet, binnen de context van de transitiedoelen van de Jeugdwet?
- Welke (budgettaire) maatregelen kunnen worden genomen om te bereiken dat gemeenten de Jeugdwet doelmatig en doeltreffend uitvoeren?
- Gegeven de uitkomst van vraag 1), zijn er structureel extra middelen nodig ten opzichte van het huidige budget, en zo ja in welke mate, gegeven een doelmatige en doeltreffende uitvoering van de Jeugdwet?
- Welke aanpassingen in de Jeugdwet/jeugdinstelling kunnen bijdragen aan een beperking van de uitgaven vanuit de Jeugdwet?

AMvB reëel tarief

In onze brief van 20 maart jl. bent u geïnformeerd dat we in de Jeugdwet een artikel willen opnemen op grond waarvan we bij algemene maatregel van bestuur (AMvB) regels kunnen stellen ten aanzien van reële tarieven die gemeenten met aanbieders afspreken. De grondslag voor deze AMvB is onderdeel van het wetsvoorstel 'Maatschappelijk verantwoord inkopen Jeugdwet en Wmo 2015'. Dit wetsvoorstel is recent in Internetconsultatie geweest en het streven is om dit wetsvoorstel dit najaar aan uw Kamer toe te zenden. De daarop gebaseerde AMvB zal op dat moment bij u in voorhang worden gebracht.

6. Uitvoering van moties en toezeggingen

- *Motie Peters c.s inzake afbakening jeugdhulpplicht²¹*
Op verzoek van de VNG heeft een expertiseteam zich gebogen over de reikwijdte van de jeugdhulpplicht. Het expertiseteam is van mening dat de Jeugdwet gemeenten voldoende mogelijkheden biedt om de jeugdzorg goed te sturen of in te richten en dat wettelijke begrenzing van de jeugdhulpplicht niet zinvol is. De sleutel ligt veeleer bij transitie. Het expertiseteam adviseert gemeenten de komende jaren hiertoe met een ontwikkelagenda aan de slag te gaan. Naar aanleiding van het advies gaat de VNG concrete handreikingen bieden aan gemeenten over invulling van de jeugdhulpplicht om zo meer grip te krijgen op de ontwikkeling van de jeugdhulp.²² In onze brief van 20 maart jl. is u gemeld dat verschillende gemeenten aangeven successen te boeken in de transitie van het jeugdinstelling. Ervaringen van deze gemeenten worden betrokken bij het onderzoek naar de structureel benodigde financiële middelen. In aanvulling hierop wordt nader onderzoek uitgezet ter duiding van het kennelijke succes van deze gemeenten. Verder zullen wij, aanvullend op het ondersteuningsaanbod van de VNG, het komend najaar een tweede ronde

²¹ Kamerstukken II, 31839, nr. 670

²² Zie reactie VNG op rapport expertiseteam reikwijdte jeugdhulplicht van 29 mei 2020.

van het bestuurlijk leernetwerk voor wethouders jeugd starten. Ditmaal gericht op versterken van de toegang en de inzet van preventie. Kenmerk

- *Motie Van der Staaf c.s. over het benutten van initiatieven om eigen kracht van jeugdigen en ouders te versterken*²³
Bij brief van 10 juni 2020 is aangegeven hoe we uitvoering geven aan deze motie. Via de voortgangsrapportages Zorg voor de Jeugd informeren wij u over de verdere ontwikkelingen.
- *Motie Wörsdörfer inzake beperken regionale verantwoordingszaken*²⁴
Ter invulling van deze motie is een verkenning naar taakgericht werken in de Jeugdwet en Wmo²⁵ uitgevoerd. De verkenning beschrijft de huidige stand van zaken rond taakgericht werken en geeft gemeenten en regio's handvatten om dit (beter) in te richten.
- *Motie Wörsdörfer inzake verkleining wettelijke verjaringstermijn tussen jeugdhulp en facturatie*²⁶
Voor gemeentelijk budgetbeheer is het van belang dat rekeningen van aanbidders snel afgehandeld worden. Gemeenten en jeugdhulpaanbidders kunnen afspraken maken om deze termijn gezamenlijk vast te stellen op bijvoorbeeld drie maanden na einde hulp. Daarnaast kunnen gemeenten via hun Inkoop hierop sturen. Het Burgerlijk Wetboek hanteert een verjaringstermijn van facturatie van vijf jaar. Het ligt niet in de rede deze termijn in het burgerlijk wetboek aan te passen, aangezien deze een bredere reikwijdte heeft dan facturaties in de jeugdzorg.
- *Motie Bergkamp inzake aansluiting praktijkondersteuners op SectorplanPlus*²⁷
SectorplanPlus is een meerjarige subsidie van VWS voor werkgevers in Zorg en Welzijn om een extra impuls te geven aan opleidingsprojecten die zijn gericht op nieuwe instroom, met ontslag bedreigde werknemers, opscholing binnen de organisatie via kwalificerende scholing of opleidingen tot praktijkbegeleiders. Van 2 tot en met 20 december 2019 hebben de regionale werkgeversorganisaties de mogelijkheid geboden tot het indienen van opleidingsprojecten in het kader van SectorplanPlus (tijdvak 4). In totaal heeft VWS € 130 miljoen euro voor dit tijdvak beschikbaar. Aanvraag stond open voor werkgevers actief in de sector Zorg- en Welzijn, waaronder werkgevers werkzaam in de jeugdzorg inclusief POH-GGZ voor jeugdigen. Om invulling te geven aan deze motie zijn brancheverenigingen – waaronder de LHV, GGZ Nederland en JZNL – gevraagd om werkgevers in de jeugdzorg extra te wijzen op de mogelijkheid om subsidie aan te vragen voor tijdvak vier. Aanvullend hierop is RegioPlus gevraagd om in de communicatie nadrukkelijk aandacht te schenken aan de mogelijkheden voor de jeugdsector. Het is van groot belang dat voldoende inhoudelijke jeugd-ggz expertise in de toegang beschikbaar is, zodat kinderen tijdig passende hulp krijgen. Daarom is het ministerie van VWS met gemeenten, de Landelijke Huisartsen Vereniging en Zorgverzekeraars Nederland in gesprek hoe we de POH-GGZ voor jeugdigen verder kunnen versterken.

²³ Kamerstukken II 2019-2020 35 300, nr. 115

²⁴ Kamerstukken II 2019-2020 35 300, nr. 99

²⁵ <https://jeugdmonitor.obs.nl/index.php/artikel/verkenning-taakgericht-werken-jeugd-en-wmo>

²⁶ Kamerstukken II 2019-2020 35 310, nr. 9

²⁷ Kamerstukken II 2019-2020 35 300, nr. 113

- *Motie Raemakers en Hijink inzake informativiteit jeugdzorginstellingen*²⁸ Kenmerk

In navolging van de motie zijn bij twee Jeugdhulp- (JH) en vier jeugdbeschermings- en jeugdreclasserings- (JB/JR) organisaties zogenoemde penetratietesten uitgevoerd. Hierbij zijn zwakheden gedetecteerd met risico's voor de beschikbaarheid en vertrouwelijkheid van data en informatie in de jeugdzorg. Leerpunten wijzen op suboptimale inrichting van informatiebeveiligingsprocessen en onvoldoende kennis van specifieke ICT beveiligingsrisico's. Parallel hieraan heeft de IGJ een brede scan van het veld en thematisch onderzoek uitgevoerd waarvan de resultaten zijn gebundeld in de factsheet "Extra aandacht nodig voor ICT in de jeugdzorg".

Aandachtspunten zijn: het ontbreken van informatiestandaarden; onvoldoende aanwezigheid van kennis en zicht op de risico's van ICT en informatieveiligheid; en onvoldoende beeld van de doeltreffendheid van beleid omtrent sociale media. De IGJ roept de sector en de brancheorganisaties op om de basis op orde te krijgen en de NEN 7510 en/of ISO 27001 normen voor informatiebeveiliging in de zorg onder de aandacht te brengen. Om de sector verder te ondersteunen bij het oplossen van de geconstateerde problemen en de werikbaarheid op dit gebied te vergroten wordt een handreiking ontwikkeld die naar verwachting begin november 2020 gereed zal zijn voor verspreiding naar jeugdzorgaanbieders. De focus hierin zal liggen op het aanbieden van kennis en hulpmiddelen voor de geleerde lessen van de al onderzochte instellingen en de implementatie van de eerdergenoemde normen. Daarnaast wordt eventuele aansluiting van de sector bij Z-Cert verkend. Om te bezien of deze acties effect hebben, worden in 2021 de pentesten herhaald bij een selectie van nog niet geteste instellingen.

- *Motie Westerveld/Renkema inzake jongeren die de jeugdzorg verlaten en 18 worden niet op straat belanden*²⁹

Het Programma Zorg voor de Jeugd bevat een aparte actielijn voor de overgang naar volwassenheid. Sinds 2018 zijn tal van acties in gang gezet en wordt er via het Landelijk Netwerk 16-27 fors ingezet op een zachte overgang voor deze jongeren. In de voortgangsrapportage bij deze brief is te lezen wat er het afgelopen half jaar is gedaan, waaronder de aandacht voor het toekomstgericht werken. In dit traject wordt met een jongere gekeken wat er nodig is als hij of zij 18 wordt en op eigen benen komt te staan, waarbij er niet alleen aandacht is voor zorg, maar ook voor school, werk, een coach, een woning en eventueel schulden. Het kan ook zijn dat het voor de jongere beter is nog even in de jeugdhulp te blijven. Dit kan middels verlengde jeugdhulp, waarbij is afgesproken dat er structureel € 11 miljoen beschikbaar wordt gesteld om jongeren langer in een gezinshuis te laten wonen, net zoals dat voor jongeren in pleeggezinnen is afgesproken. Tot slot is een uitgebreide website beschikbaar voor alle kennis rondom dit thema: www.16-27.nl.

- *Motie Westerveld over het verbeteren van rechten van jongeren in jeugdzorginstellingen*³⁰

We hebben een wetsvoorstel Rechtspositie gesloten jeugdinstellingen in voorbereiding. Hierin worden de huidige verschillen in rechtsposities tussen jongeren in de gesloten jeugdhulp en justitiële jeugdinstellingen zoveel mogelijk geharmoniseerd, wat moet leiden tot een verbetering van de rechtspositie van jongeren. In november 2019 heeft een preconsultatie

²⁸ Kamerstuk 31 839, nr. 640

²⁹ Kamerstukken II 2019-2020: 29 325 nr. 111

³⁰ Kamerstukken 31 839, nr. 678

plaatsgevonden met directeuren en psychiaters van gesloten jeugdinstituten, de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ), de Branches Gespecialiseerde Zorg voor de Jeugd, het Advies- en Klachtenbureau Jeugdzorg (AKJ), de Kinderombudsman, Defence for Children, Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming en de Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk (BPSW). Daarnaast is er contact met Expex om tijdens de internetconsultatieperiode van het wetsvoorstel ook met ervaringsdeskundige jongeren een aparte consultatie te organiseren. Naar verwachting gaat het wetsvoorstel rond de zomer in internetconsultatie. Vooruitlopend hierop werkt de jeugdsector al op diverse manier aan het verbeteren van het leefklimaat en de rechten van jongeren in jeugdzorginstellingen. In opdracht van Jeugdzorg Nederland werd in juni 2019 het eerste deel van het project 'Ik laat je niet alleen' voltooid⁴³, dat als doel heeft gedwongen afzonderingen terug te dringen. Inmiddels is de rapportage van het tweede deel van het project afgerond⁴⁴. Dit tweede deel laat de uitkomsten zien van het maandelijkse meten van gedwongen afzondering binnen alle instellingen. Dit heeft geleid tot meer gedeeld inzicht in de praktijk van gedwongen afzonderen en tot initiatieven om samen met jongeren en ervaringsdeskundigen gedwongen afzonderen te verminderen en aan alternatieven te werken. Het derde deel van 'Ik laat je niet alleen' geeft hier een vervolg aan in de vorm van een verdieping en implementatie voor de lange termijn. Ook vindt dan onderzoek plaats naar werkzame elementen in alternatieven voor gedwongen afzonderingen. Daarnaast richt de pilot 'High Intensive Care en High Safety', die jeugdzorgaanbieders Fier, Spirit en Sterk Huis uitvoeren met subsidie van het ministerie van VWS zich op het ontwikkelen van alternatieven voor gesloten plaatsingen. De pilot onderzoekt onder andere de inzet van de-escalatie medewerkers en 1-op-1 begeleiding als alternatief voor een gesloten plaatsing en gedwongen afzondering. Wij beschouwen hiermee de motie Westerveld als afgedaan.

Kenmerk

- *Factsheet Terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen bij OBC's en jeugd-GGZ (bijgevoegd)*

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) heeft het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen onderzocht bij acht Orthopedagogische Behandelcentra (OBC's) en vier jeugd-GGZ instellingen, waarbij is gekeken naar positieve ontwikkelingen en naar factoren die de ontwikkeling belemmeren. De meeste OBC's en instellingen voor jeugd-GGZ noemen een open behandelcultuur gericht op individuele problematiek en behoeften van jeugdigen de belangrijkste positieve factor in het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen. Wanneer binnen een goede relatie tussen jeugdigen en professionals maatwerk wordt toegepast in de behandeling, lukt het vaak deze behandeling zonder de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen uit te voeren. Ook dragen kleine groepen, de mogelijkheid tot inzet van extra personeel en een goed dagprogramma voor de jeugdigen bij aan het verminderen van vrijheidsbeperkende maatregelen. Belemmerende factoren zijn instabiele teams met wisselende professionals, waardoor er geen relatie met de jeugdigen ontstaat, en de complexe problematiek binnen OBC's en jeugd-GGZ instellingen. De IGJ constateert dat professionals moeten zoeken naar het evenwicht tussen het bieden van veiligheid aan jeugdigen en het geven van ruimte om zich te ontwikkelen. Op

⁴³ Kamerstukken 2019/20-752

⁴⁴ <https://www.jeugdzorgnederland.nl/actueel/jeugdzorg-legt-fundament-voor-verminderen-gedwongen-afzonderen/>

basis van bovenstaande ziet de IGJ een voortgaande gezamenlijke opdracht voor het Rijk, gemeenten, brancheorganisaties en de instellingen om te werken aan de voorwaarden voor een ontwikkelingsgericht klimaat. Dit IGJ-onderzoek is het vervolg op het eerdere onderzoek naar vrijheidsbeperking in de gesloten jeugdhulp dat de Kamer vorig jaar heeft ontvangen.²³ De uitkomsten van deze onderzoeken vormen de basis van het toetsingskader inzet vrijheidsbeperkende maatregelen in de jeugdhulp. Verwachting is dat de IGJ dit toetsingskader in het najaar van 2020 afrondt. De uitgangspunten voor de IGJ en de sector dat vrijheidsbeperkende maatregelen zo min mogelijk worden ingezet (niet tenzij) en dat subsidiariteit, proportionaliteit en doelmatigheid leidend zijn delen wij. Ze zullen ook aan de basis liggen van het wetsvoorstel rechtspositie gesloten jeugdinstanties dat deze zomer in consultatie gaat. Daarnaast zijn we bezig met de inrichting van expertisecentra voor jongeren met meervoudige en complexe problematiek. De centra moeten zorgen voor tijdige passende hulp op de juiste plek waarmee voorkomen kan worden dat jongeren te maken krijgen met vrijheidsbeperkende maatregelen.

Kenmerk

- **Harmonisatie Jeugdwet en Wkkgz**
In de voortgangsbrief van 5 november 2018²⁴ is uw Kamer toegezegd dat er in het voorjaar van 2019 een concept wetsvoorstel over het aansluiten van de Jeugdwet met de Wet kwaliteit klachten en geschillen zorg (Wkkgz) zou worden besproken met veldpartijen. Deze planning is aangepast vanwege de lopende evaluatie van de Wkkgz. De uitkomsten van de evaluatie van de Wkkgz willen wij graag meenemen opdat wij er bij de aansluiting van de Jeugdwet op de Wkkgz leiding uit kunnen trekken. Inmiddels is er een onderzoek naar de implementatie van een geschillencommissie en schadevergoedingscomponent voor de Jeugdwet in conceptfase en zijn diverse veldpartijen gesproken. Dit onderzoek en de evaluatie van de Wkkgz zullen worden gebruikt bij het opstellen van een wetsvoorstel.
- **In gesprek met voogdijkinderen**
Tijdens het WGO Jeugd van 17 november 2019 heeft de Minister voor Rechtsbescherming toegezegd in gesprek te gaan met voogdijkinderen. Aanleiding hiervoor waren de aanbevelingen van de Kinderombudsman en de Commissie de Winter in het kader van de betrokkenheid bij beslissingen die hen aangaan. De gesprekken hebben plaatsgevonden en hebben waardevolle input opgeleverd. Jongeren hebben aangegeven dat het goed zou zijn als zij een conflict over een beslissing aan een onafhankelijke partij zouden kunnen voorleggen. In de eindevaluatie van de herziene kindbeschermingswetgeving (die begin 2021 zal starten) wordt meegenomen in hoeverre het mogelijk en wenselijk is om de geschillenregeling ook open te stellen voor kinderen die onder voogdij staan.
- **Nadere onderzoeken effectenmonitor JeugdzorgPlus**
Sinds 2010 wordt de effectiviteit van JeugdzorgPlus onderzocht via een effectmonitor. De monitor dient voornamelijk om verschillen tussen instellingen te verklaren. De begeleiding en openbaarmaking van de resultaten wordt verzorgd door ZonMw²⁵. Uit een aantal recente onderzoeken²⁶ blijkt dat:

²³ Kamerstukken II, 31839, nr. 675

²⁴ Kamerstukken II 2018-2019 34 880-12

²⁵ <https://www.zonmw.nl/nl/onderzoek-resultaten/euro/programmas/programma-detail/consultatieve-effectenmonitor-jeugdzorgplus/consultatie-277>

²⁶ Het gebrek aan vervolghulp jeugdzorg na jeugdzorgplus (Hospers & Van der Zwaan), "leren van herhaald beroep"

- Jongeren met delictgedrag worden regelmatig na preventieve hechtenis in JeugdzorgPlus geplaatst waarbij behandeling in JeugdzorgPlus onderdeel is van het schorsingsplan. Afwegingen worden per casus individueel gemaakt en hangen veelal af van: risico's, hulpverleningsgeschiedenis, behandel mogelijkheden en motivatie van de jongeren. Kenmerk
 - Veel jongeren in JeugdzorgPlus hebben te maken met moeilijk te beïnvloeden problematiek. Vaak gaat er een ingrijpende gebeurtenis vooraf aan hun plaatsing. Het is moeilijk om tijdens JeugdzorgPlus resultaten te bereiken en bijna alle jongeren hadden ook al hulpverlening voor hun 12de.
 - Regionale verschillen in gebruik van JeugdzorgPlus worden door diverse factoren bepaald, waaronder de samenwerking in de (regionale) keten, de visie van gemeenten en instellingen en de beschikbaarheid van hulpverleningsaanbod.
 - Jongeren die een tijdje uit JeugdzorgPlus zijn vinden zelf vaak dat het goed met hen gaat, maar toch hebben veel jongvolwassenen nog problemen. De jongeren geven aan dat individuele begeleiders en mentoren vaak voor positieve ontwikkelingen hebben gezorgd. Negatief zijn zij over het systeem van straffen en belonen, ze hebben vaak individuele therapie en behandeling gemist en ze vinden dat JeugdzorgPlus hen te weinig heeft voorbereid op het 'gewone' leven: hulp bij school, werk, financiën en sociale netwerk.
- De monitor loopt tot eind 2020 en momenteel wordt bezien of dit instrument voorgezet wordt of niet. Wij zullen uw Kamer hierover informeren via de reguliere voortgangsbrieven Jeugd.
- *Uitval pleegouders*
Tijdens het WGO Jeugd van 17 november 2019 is toegezegd om u nader te informeren over de uitval van pleegouders. Het Nederlands Jeugdinstituut (NJI), Jeugdzorg Nederland en de Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen (NVP) hebben onderzoek gedaan naar de redenen waarom pleegouders stoppen²⁷. Uit het onderzoek blijkt dat ongeveer de helft van de pleegouders die stoppen dit doen uit omstandigheden zoals leeftijd of volwassenheid pleegkind, verhuizingen, ziekte of een verhuizing van het pleegkind. De andere helft van de pleegouders die stoppen doen dit wegens ongewenste omstandigheden zoals een grote druk op het gezin, moeite met de omgang met de ouders van het pleegkind of problemen met het zorgsysteem. Het onderzoek toont het belang aan van goede zorg en nazorg en geeft pleegzorgaanbieders verschillende aanbevelingen zoals het aanbieden van afrondingsgesprekken bij beëindiging van het pleegcontract. De lessen uit het onderzoek worden betrokken bij de uitvoering van het actieplan pleegzorg en in het lopende actieonderzoek breakdown waarin pleegzorgaanbieders nagaan wat in de praktijk werkt bij het verminderen van vroegtijdige beëindiging en de uitval van pleegouders.
 - *Subsidieregeling EVC Jeugd- en gezinsprofessional*
Stichting Kwaliteitsregister Jeugd heeft op 1 januari 2018 de nieuwe kamer jeugd- en gezinsprofessionals geopend voor professionals die werkzaam zijn in een hbo- functie in het jeugddomein. Professionals die niet op minimaal hbo-

(ISO), "Jongeren met strafbare feiten in jeugdzorgplus" (Practicon), "Regionale verschillen in het gebruik van jeugdzorgplus" (DSP) en "Hoe gaat het nu met jongeren uit jeugdzorgplus?" (Triodos).

²⁷ <https://www.nji.nl/nl/Download-NIJ/Publicatie-NIJ/Waarom-stoppen-pleegouders-Onderzoeksrapport.pdf>

niveau zijn geschoold, maar wel werkzaamheden verrichten in een hbo-functie konden in het eerste kwartaal van 2018 een aanvraag tot registratie indienen voor de kamer jeugd- en gezinsprofessionals. Deze jeugd- en gezinsprofessionals moeten op het moment van hun eerste herregistratie (het eerste kwartaal van 2023) wel kunnen aantonen dat zij over een passend diploma op hbo-niveau beschikken of dit niveau aantonen met een vakbekwaamheidsbewijs 'vakbekwame hbo jeugd- en gezinsprofessional' om geregistreerd te kunnen blijven in het kwaliteitsregister jeugd. Deze zomer treedt de subsidieregeling EVC Jeugd- en gezinsprofessional in werking. Via een procedure kunnen geregistreerde jeugd- en gezinsprofessionals hun eerder vervorden competenties (EVC) laten erkennen. De subsidieregeling biedt een tegemoetkoming van € 450 per EVC-procedure. Hiermee wordt gestimuleerd dat geregistreerde jeugd- en gezinsprofessionals die het eerste kwartaal van 2018 een aanvraag hebben gedaan bij het kwaliteitsregister jeugd en niet op minimaal hbo-niveau zijn geschoold via het succesvol doorlopen van een EVC-procedure een vakbekwaamheidsbewijs behalen waarmee ze zich voor 1 april 2023 kunnen herregistreren in de kamer jeugd- en gezinsprofessionals. Dit draagt bij aan het behoud van professionals voor het jeugddomein.

Kenmerk

- *Onderzoek naar verwijzingen Ernstige Enkelvoudige Dyslexie (EED) (bijgevoegd)*
Tijdens het WGO Jeugd van 17 november 2019 is toegezegd u te informeren over de onderzoeksresultaten naar de ontwikkelingen rond het aantal EED-verwijzingen. Kamerlid Peters heeft op basis hiervan een motie aangehouden om dyslexiezorg over te hevelen naar samenwerkingsverbanden passend onderwijs³⁴. In de gemeenten die meegewerkt hebben aan het onderzoek ontvangen gemiddeld 2,8% van de kinderen een EED-behandeling. Het onderzoek laat zien dat er grote verschillen zijn tussen regio's. Daar waar onderwijs en gemeenten samenwerken of een poortwachter aanstellen worden er significant minder kinderen verwezen voor EED-diagnostiek. Uit het onderzoek blijkt dat samenwerking tussen onderwijs/gemeente en een poortwachter belangrijk zijn om het aantal verwijzingen te verminderen. De rol van een poortwachter moet zich daarbij niet beperken tot het kritisch verwerken van dossiers, maar moet ook bijdragen aan het doorvoeren van verbeteringen. Ten tijde van het onderzoek is een handreiking ontwikkeld over de inzet van een poortwachter. Deze is verspreid onder samenwerkingsverbanden en jeugdzorgregio's. Op basis van dit onderzoek willen wij inzetten op verbetering van de samenwerking tussen gemeente en onderwijs, de inzet van poortwachters en monitoring. Daarom gaan wij gemeenten en samenwerkingsverbanden verder stimuleren om gezamenlijke afspraken te maken. De minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media (BVOM) en de minister van VWS zullen op basis van het onderzoek hiertoe oproepen. Daarnaast willen we de ontwikkelingen in ondersteuning en het aantal doorverwijzingen voor specialistische dyslexiezorg in beeld houden. We gaan samen met betrokkenen zoals de VNG, Netwerk Leidinggevende Passend Onderwijs, PO-Raad en Dyslexie Centraal aan de slag om hier invulling aan te geven.
- *Rapport datacollectie jeugdhulp bij seksueel misbruik (bijgevoegd)*
De Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen heeft aanbevelen om kindermishandeling en seksueel geweld als aanleiding

³⁴ Kamerstukken II 2019-2020 35 300, nr. 109

voor jeugdhulp op te nemen in de Beleidsinformatie Jeugd. Aangezien het hier om gevoelige persoonsgegevens over de jongere en ouders gaat en er al een monitor Veilig Thuis is ingericht, heeft ZonMW een onderzoek laten uitvoeren naar de mogelijkheden om seksueel misbruik uit te vragen. Dit onderzoek zal worden gepubliceerd in de rubriek 'gerelateerd onderzoek' van de Jeugdmonitor³⁹. De uitkomsten zijn grofweg dat:

Kenmerk

- o Er vaak meerdere aanleidingen zijn voor jeugdhulp en dat de primaire aanleiding moeilijk is te onderscheiden.
- o Er zijn nog geen specifieke interventies zijn die een effect hebben op slachtoffers van seksueel geweld. Deze jongeren krijgen een behandeling in het bredere kader van ernstige problemen.
- o De aanleidingen tot jeugdhulp worden veelal pas tijdens de behandeling duidelijk en zijn aan verandering onderhevig door externe factoren.
- o Uit een steekproef onder instellingen blijkt dat seksueel misbruik als aanleiding voor jeugdhulp beperkt lijkt voor te komen. Door de beperkte aantallen is het lastig voor gemeenten om via beleid hierop te sturen.
- o De onderzoekers dragen verschillende alternatieve mogelijkheden aan om inzicht te krijgen in het voorkomen van seksueel misbruik, onder meer door het combineren van data en het gericht zoeken, het verbeteren van de monitor Veilig Thuis en door het beter registreren van seksueel misbruik in dossiers.

Het onderzoeksrapport wordt voorgelegd in de onderzoekscommissie van het programma Geweld hoort nergens thuis, om te bespreken of en hoe specifiek vervolgonderzoek naar de effectiviteit van hulp kan worden vormgegeven.

– *Nadere zaken Beleidsinformatie Jeugd (bijgevoegd)*

Naar aanleiding van de haljaarcijfers 2019 zijn drie nadere onderzoeken verricht, naar 1) de afbakening van de jeugdhulpplicht, 2) langere trajectduur en 3) de invloed van toenemend hoofd- en onderaannemerschap op de registratie van beleidsinformatie. Deze onderzoeken treft u als bijlagen bij deze brief. De belangrijkste resultaten zijn

- o Het is moeilijk om objectief onderscheid te maken tussen preventie en ambulante jeugdhulp. Een eerder ontwikkelde leidraad⁴⁰ hiervoor biedt niet altijd uitkomst. De aanbeveling aan gemeenten is om over de reikwijdte van de jeugdhulpplicht in gesprek te gaan met ouders, burgers en de gemeenteraad.
- o De gemiddelde trajectduur is gestegen. Er bestaan echter grote verschillen tussen regio's.
- o Hoofd- en onderaannemerschap heeft geen invloed op registratie op cliëntniveau. Mogelijk is er wel vaker sprake van onder- of overrapportage op trajectniveau.

Tot slot

Het deze brief hebben wij u een stand willen geven van de ontwikkelingen in de jeugdsector ter voorbereiding op het Algemeen Overleg Jeugd van 23 juni 2020. De sociale impact van COVID-19 op kinderen en gezinnen is groot. Alle betrokken partijen in de jeugdsector spannen zich enorm in om het normale leven van kinderen, jongeren en gezinnen in tijden van corona te hervatten en waar nodig zorgcontinuïteit te borgen.

³⁹https://jeugdmonitor.cbs.nl/publicaties/publicaties_view%5B0%5D=themas%5A21&publicaties_view%5B1%5D=themas%5A21

⁴⁰<https://jeugdmonitor.cbs.nl/publicaties/leidraad-tongang-preventief-ambulant>

6150253

Kenmerk

De minister van Volksgezondheid De minister voor Rechtsbescherming
Welzijn en Sport,